

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii
Senatus S. Inquisitionis Hispaniarum Qualificatoris, Et
Olim Complviti Sacrae Theologiae Professoris. Opus
Theologicum, iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attribvtis Divinis Vbertim Dissertivt ...

Izquierdo, Sebastián

Romae, 1664

Disputatio XIX. De principijs visionis intuitivæ Dei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76990)

excedant in perfectione, eadem & accidentia se excedant intra suum. Atque ita nullum sit accidens in serie proportionali accidentium, quod non se habeat ad alia accidentia, sicut se habet aliqua substantia ad alias substantias in serie proportionali substantiarum: idque siue ista series à latere ascendente sint infinita, siue finita: de quo nos egimus supra disp. 13. q. 9. Cùmque accidens tunc citra dubium ita sit proportionatum substantiæ, vt ei esse possit connaturale, & debitum (si aliunde adfit titulus) consentaneè ad dicta supra q. 2. hypoth. 4. quando ita se habet quoad quantitatem perfectionis ad alia accidentia, sicut substantia ad alias substantias: conficitur, nullum esse accidens in serie accidentium, cui non respondeat in serie substantiarum substantia, cui sit illud quoad perfectionem proportionatum, atque adeò (titulo insuper interveniente) connaturale, & debitum. Hinc autem non sequitur, manere Deum impotem ad præstanda suis creaturis plura beneficia, quam eis sint debita; aut ad faciendum plura vt Auctor supernaturalis, quam vt Auctor naturæ. Quandoquidem semper ipsi integrum erit, conferre cuius substantiæ possibili supremam inferiori (si ab eo creetur) accidentia supremam proportionata, ipsique proinde inferiori improporcionata per excessum, atque adeò supernaturalia. Supremam autem substantiæ (si datur iuxta dicta à nobis q. illa 9. citata disp. 13.) multa accidentia conferre poterit indebita ipsi defectu tituli, et si alias essent illi proportionata; & multo plura ipsi improporcionata per defectum, vt pote proportionata substantijs alijs ipsa inferioribus. Id quod insuper cum quavis substantiâ non supremâ, & alias inferiores habente præstare poterit. Ex quo patet, Deum semper, & in omni euentu competentem esse ad faciendum multo plura, quam facere potest vt Auctor naturæ, varijs modis vitra naturæ debitum operando. Id quod significare voluit August. loco citato, tamen ille non adeò vniuersaliter, & de possibili, sed de naturâ tantum existente videatur ibi loqui.

263 Secundo ad argumentum factum respondeo, dato, quod essent possibilis accidentia nulli substantiæ possibili connaturalia, talia non esse censenda ea omnia, quæ ex fide nouimus supernaturalia de facto: quandoquidem de illis eisdem, aut de eorum aliquibus probant connaturalia esse alicui substantiæ possibili, quæcunque producta sunt à nobis in præsentis quæstione: ad præstantiamque, quam in illis prædicant Patres, & omnes agnoscimus, fat est, quod ipsa improporcionata sicut per excessum, atque adeò indebita omnibus substantijs existentibus, atque etiam omnibus possibilibus æqualis cum illis, aut inferioris perfectionis.

264 Iam verò, si sit possibilis substantia, cui accidentia supernaturalia, quæ ex fide nouimus, connaturalia sint, ea vtique perinde respectu eorum, aut principalis, aut instrumentalis causa asserenda erit, ac cæteræ quæque substantiæ respectu suorum accidentium connaturalium aut principales, aut instrumentales causæ asseruntur, vt satis ex se est notum. Quænam autem causæ, & respectu quorum effectum principales, & quænam instrumentales dicendæ sint, dubitationem importat potius de nomine, quam de re; cuius decisio non est huius loci. Quo circa specialem quæstionem in eâ fundatam, quam hic adiungunt aliqui Recentiores, vt Amic. Recupit. supra, & alij, de possibilitate substantiæ, cui saltem vt connaturali

instrumento visio beatifica, aut etiam alia supernaturalia accidentia, quæ ex fide nouimus, connaturalia sint, libenter prætermitto, vt pote, quæ suppositis dictis in hac, quam discussimus, partem, aut nihil confert ad rem.

DISPUTATIO XIX.

De principijs visionis intuitiue Dei.

P Rincipia visionis intuitiue Dei dicimus in præsentis, quæcunque ad illam causandam quoquo modo concurrunt, siue actiue, siue passiue, siue vt causæ, siue vt condiciones causandi.

QVAESTIO I.

Qua ratione intellectus creatus ad visionem intuitiuam Dei causandam concurrat.

C Ertum est apud omnes, visionem intuitiuam Dei, de qua agimus, in intellectu creato recipi, atque adeò hunc ad illam passiue concurrere aliquo modo. Est tamen controuersum primo, an etiam concurrat actiue, siue effectiue. Negant imprimis, qui ad nullam intellectionem etiam naturalem, censent, intellectum creatum concurrere effectiue. Quos citauimus, & reieciimus in Pharo Scient. disp. 1. q. 1. Deinde speciatim agentes de visione beatifica negant Scot. in 3. dist. 14. q. 1. art. 2. & in 4. dist. 49. q. 11. Ocham. in 1. dist. 1. q. 2. & in 4. q. 12. art. 3. ad 2. Consentiantque Duran. in 3. dist. 14. q. 1. n. 9. & in 4. dist. 46. q. 2. & Ricard. in 3. dist. 13. art. 2. q. 3. & in 4. dist. 49. art. 3. q. 5. Inclinarque Palud. in 4. dist. 44. q. 7. n. 59. & clariùs dist. 49. q. 1. n. 13. & alij consententes, visionem beatificam à solo Deo fieri, infundique intellectui Beatorum. Communis tamen reliquorum Theologorum sententia est, intellectum etiam Beatorum ad illam effectiue concurrere. Ita Molin. 1. p. q. 12. disp. 1. Soar. tract. 1. lib. 2. cap. 10. Vazq. disp. 43. Becan. tract. 1. cap. 9. q. 4. Trigos. q. 7. art. 1. dub. 4. & 5. Arrub. disp. 19. cap. 1. & 5. Fasol. q. 12. art. 5. dubit. 6. Salas 1. 2. tract. 2. disp. 2. sec. 4. & disp. 5. sec. 3. & 5. Franc. Amic. 1. p. disp. 9. sec. 10. Recupit. lib. 6. q. 6. Auerl. q. 12. sec. 13. Arriag. disp. 7. sect. 2. & disp. 8. sec. 1. cum multis alijs ab eis relatis.

Inter quos rursus est controuersia, eaque potius de nomine, quam de re, an intellectus creatus vt causa principalis, an verò vt causa instrumentalis concurrat ad visionem Dei. Concurrere vt causam principalem, tenent Bann. 1. p. q. 12. dub. 3. Zumel. q. 1. concl. 4. Becan. cap. 9. q. 4. & omnium latissime Salas 1. 2. tract. 2. disp. 5. sec. 5. à n. 75. cum Mol. Val. Vazq. Bellarm. Staplet. & alijs multis à se relatis. Concurrere verò vt causam instrumentalem, tenent Soar. 1. p. tract. 1. lib. 2. cap. 10. n. 14. & latius 3. p. tom. 1. disp. 3. 1. sec. 6. Fasol. 1. p. q. 12. art. 5. dubit. 7. Amic. supra, & Recupit. q. 7. cum alijs.

Tertiò est controuersia, eaque etiam de modo

do loquendi dumtaxat, an intellectus creatus ad visionem beatificam per potentiam naturalem, seu innatam, an potius per potentiam obedientialem concurrere dicendus sit. In quo etiam sunt diuini Auctores relati.

Propositio 1.

5 Intellectus creatus ad visionem Dei intuitiuam non solum passiuè, sed etiam effectiuè concurrat.

Primò; quia ita concurrat ad omnes suas alias naturales intellectiones, vt in Pharo disp. 1. q. 1. ostensum est. Neque est, cur de visione beatificà aliter, quod ad rem attinet, quàm de illis, philosophemur; et hinc præ illis sit supernaturalis. Siquidem actus etiam fidei diuinæ, quos in præsentia statu habemus, sunt supernaturales; & tamen hi citra omne dubium per voluntatis imperium nascuntur ab intellectu effectiuè; cum sine liberi, & meritorij: certum enim est, meritum citra efficientiam merentis dari non posse. Secundò; quia certum est secundum fidem ex Trident. sess. 6. cap. 5. & can. 4. actus supernaturales voluntatis effectiuè à voluntate ipsà procedere. Qualiter debere necessariò procedere eo ipso, quòd sunt liberi, & meritorij insuper manifestum est; cum sit pariter manifestum, libertatem sine efficiencià principij liberi stare non posse. Ergo tantumdem est dicendum, de actibus supernaturalibus intellectus, è quibus est visio beatificà. Tertiò; quia visio beatificà est actus vitalis, vt constat. Omnis autem actus vitalis connaturaliter saltem debet per effectiorem oriri à principio viuente. Dico connaturaliter saltem: quia mea sententià visio beatificà non importat in suo conceptu essentiali actionem physicam oriundam ab intellectu videntis, vt potest, quæ non physica, sed intentionali tantum vitæ vitalis actus est; atque ita à solo Deo produci potest, infundique intellectui Beati de potentia absoluta, vt ex doctrinâ vniuersali de intellectione humanâ in genere traditâ in Pharo disp. 2. q. 1. proposit. 1. constat. Docentque, præter citatos ibi, Valent. 1. p. disp. 1. q. 12. pun. 3. Salas 1. 2. tract. 2. disp. 2. sec. 4. Egid. Lusit. lib. 10. de Beat. q. 1. art. 4. §. 2. Recupit. 1. p. lib. 6. q. 9. Et apud eos alij cum Scot. Ocham, Duran. & Ricard. relatis n. 2.

6 Obijci tamen potest contra propositionem, Primò. *Gratiam, & gloriam dabit Dominus.* Psal. 83. Sed Deus se solo producit gratiam. Ergo & gloriam consistentem in visione beatificà. Secundò. Præmium est adæquatè à præmiante, sicut meritum à merente. Sed visio beatificà est præmium à Deo vt præmiante collatum. Ergo, Tertiò. A solo Deo est lumen gloriæ. Ergo potiore iure visio perfectior lumine. Quartò. Si visio fieret ab intellectu Beati, Beatus beatificaret se ipsum; sicque cessare à suâ beatitudine posset, Quod vtrumque est absurdum.

7 Respondeo ad primum, gratiam, & gloriam dari à Deo; sed diuerso modo: quia gloria actus vitalis est, secus gratia scilicet habitualis. Et ideo gratiam Deus se solo, gloriam verò simul cum intellectu Beati producit. Ad secundum, necesse non esse, quòd præmium à solo præmiante oriatur physicè; potest enim & præmiatus ad illud concurrere; præsertim concursu sibi non libero, vt euenit in præsentia. Ad tertium, lumen, vt potest quod non est actus vitalis, à solo

Deo venire efficiendum; secus visionem, quæ actus vitalis est, vt dictum. Quidquid sit de maiori huius perfectione. Ad quartum, Beatum non dici beatificare se ipsum, etiam suam beatitudinem efficiat physicè: quia non efficit liberè. Quo etiam iure ab illâ cessare non potest. Alia quædam vniuersaliora q. illâ 1. Phari citatâ nuper opposita, & diluta sunt.

Propositio 2.

8 Aptius videntur loqui, qui intellectum creatum concurrere vt instrumentum dicunt ad visionem beatificam.

Quia concurrat eleuatus, & determinatus, atque adeò veluti motus à Deo ad effectum supernaturalem altioris ordinis, suamque proinde superantem naturalem virtutem, exigentiam, & debitum. In quo arte factorum instrumentis potius, quàm causis principalibus assimilatur. Vnde analogia petenda est ad discernendum, & discernendum, quænam effectuum naturalium causæ instrumentales, & quænam causæ principales dicendæ sint. In quo, cum nullum de re, sed solum de modo loquendi dissidium sit, non est, cur amplius immoremur.

Propositio 3.

9 Intellectus creatus non virtute naturali, sed summum innatâ, seu congenitâ, obedientialique est dicendus concurrere ad visionem beatificam.

Quia nomine virtutis naturalis ea solum venit intelligenda iuxta communem loquendi morem, quam habent causæ respectu suorum effectuum connaturalium. Constat autem ex dictis in superioribus, visionem beatificam non esse connaturalem effectum intellectus creati; cum sit illi supernaturalis. Cæterum, quia virtus, mediâ qua intellectus creatus concurrat ad visionem beatificam, cum ipso est identificata realiter, non abs iure à quibusdam dicitur virtus innata, siue congenita. Quoniam verò huiusmodi virtus nihil in visionem præstare potest, nisi eleuata à Deo, adintraque auxilio aliquo supernaturali, & ei prorsus indebito, vt ex dicendis appareret; ipsaque visio comparatione eius supernaturalis est, & indebita, vt constat ex iam dictis; ideoque virtus obedientialis, atque etiam virtus inchoata appellari solet. Quibus vocabulis eius specialis natura prout condistincta à virtute, quam habent causæ ad suos connaturales effectus, significari intenditur. In quo etiam maius dissidium, quam de modo loquendi, esse non potest, vt iam notauimus.

QVÆSTIO II.

Verum intellectus creatus ad videndum Deum intuitiuè aliquo lumine gloria indigeat.

Propositio vnica.

Certum secundum fidem est, intellectum creatum

Et cum creatum aliquo lumine gloriæ indige-
re ad videndum Deum intuitiue.

Quoniam in Concilio Viennensi relato in
Clementinâ *Ad nostrum* de hæreticis tanquam
error contra fidem damnata est assertio Beguar-
dorum dicentium, *Quod qualibet intellectualis na-
tura in se ipsâ naturaliter est beata: quodque anima
non indiget lumine gloriæ ipsam eleuante ad Deum
videndum, & eo beate fruendum.* Vnde contradi-
ctoria eius de fide est, vt talisque accipitur ab
Scholasticis cum Magist. in 4. dist. 49. & S. Thom.
1. p. q. 12. art. 5. Probarique insuper potest ex sa-
cris Literis. Nam illud Psal. 35. *In lumine tuo
videbimus lumen.* communiter ad litteram ita in-
telligitur, vt sensus sit. Per lumen à te nobis in-
fufum videbimus o Deus te ipsum, qui lumen
es, lucemque habitas inaccessibilem. Videantur
ad hunc locum Genebrardus, Lyra, Titelmanus,
& alij Expositores. Illa etiam claritas Dei, quæ
cælestem ciuitatem illuminare dicitur Apocalip.
21. lumen gloriæ, de quo agimus, esse censetur.
In quo adstruendo etiam conueniunt Patres, Na-
zian. orat. 10. Ambros. epist. 85. Beda serm. 18. de
Sanctis, & alij.

11 Ratione etiam theologicâ ostenditur ne-
cessitas eius, & existentia. Nam, cum visio Dei
intuitiua supra virtutem naturalem intellectus
creati sit, vt disp. 17. q. 8. statuimus, utpote do-
num intrinsecè supernaturale, proindeque trans-
cendens vires vniuersæ naturæ, iuxta doctrinam
stabilitam disp. 18. q. 7. nequaquam intellectus
creatus potest videre Deum, nisi dono aliquo su-
perioris ordinis diuinitis illi collato ad eum vi-
dendum eleuetur, & adiuuetur. Quod donum
lumen gloriæ vocatur. Adde actus fidei,
& charitatis iuuantur intellectus, & voluntas su-
pernaturalibus donis, vt certum in Theologiâ
est. Ergo potiori iure ad præstantiorem actum
visionis Dei. Sed an eiusmodi lumen ex mente
etiam Concilij Viennensis sit qualitas per modum
habitus permanens, & à Deo infusa supra naturæ
debitum, vel potius genus aliud auxilij, seu doni
supernaturalis aut permanentis, aut transeuntis,
non adeo est inter Theologos exploratum.

12 Nonnulli enim, quos tacito nomine refert
Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 14. per lumen gloriæ à
Concilio Viennensi statutum intelligunt lumen Dei
increatum. Sed ab omnibus rejiciuntur. Pri-
mò; quia frivulus esset sensus Concilij, nihilque
referens momenti contra Beguardorum errorem;
nempe. *Anima indiget Deo ad videndum Deum.*
Secundò; quia Concilium planè loquitur de lumi-
ne gloriæ, de quo Theologi communiter. Lu-
men autem gloriæ, de quo agunt Theologi, mani-
festè est quid creatum, infusumque à Deo creatu-
ræ. Tertiò; quia in Concilio sermo est de lumi-
ne gloriæ eleuante animam ad Deum videndum;
quale non potest non esse aliquid creatum, & ipsi
animæ superadditum: cum Deus per se ipsum
formaliter non sit eius eleuatio, vt est notum.
Quartò denique quia in illo Psal. 35. *In lumine
tuo videbimus lumen.* manifestè distinguuntur
duo lumina; alterum scilicet creatum, & alterum
increatum.

13 Alij apud Anreolum quodl. 9. art. 1. quibus
ipse consentire videtur, & fauet Vazq. disp. 41.
num. 16. & disp. 42. num. 5. censuerunt, per lumen
gloriæ stabilitum à Concilio ipsam visionem
beatificam intelligi posse, utpote quæ illustratio,
& illuminatio quædam intellectus creati est. Sed

malè. Quia Theologi, quibus Concilium annuit,
nomine luminis gloriæ nequaquam visionem ipse-
sam intelligunt. Nec dici potest anima indigere
visione eleuante ad videndum Deum, vt loquitur
Concilium de lumine. Effet enim ineptissima, &
extra rem loquutio Concilij, vt apparet.

14 Alij citati etiam à Soar. suppresso nomi-
ne arbitrantur, per prædictum lumen auxilium
aliquod actuale, siue concursum per modum
actus secundi intelligi posse: quibus consentire
videtur Scot. in 3. dist. 14. q. 2. & in 4. dist. 43. q. 1.
qui, cum existimet, visionem à solo Deo produ-
ci, habente se merè passiuè intellectu creato, nul-
lum profus lumen admittit præuiam ad produ-
ctionem visionis. Quare apud ipsam lumen
quod Concilium requirit aut productio visionis,
aut visio ipsa debet esse. Sed neque illi bene
opinantur. Quia communis usurpatio, propria-
que luminis acceptio, quam abique dubio Con-
cilium sequitur, ab hac, quam illi assignant, alic-
na est, vt iam cum communi declaro, & probo.

15 Etenim communis Theologorum sententia
est, lumen gloriæ repertum in Beatis, de quo
Concilium Viennense loquitur, habitum quem-
dam infusum esse supernaturalem, & permanen-
tem, quo intellectus Beatorum eleuatur, iuuatur-
que ad videndum Deum. Quod suadetur. Pri-
mò; quia hoc sensu accipiunt Scholastici lumen
gloriæ communiter; etque sensus magis prop-
rius: nam, sicut hoc lumen corporeum qualitas
quædam est præuia ad visionem corpoream; ita lu-
men beatificum, ad quod à corporeo nomen
translatum est, qualitas quædam debet esse præ-
uia ad beatificam visionem, si cum aliqua pro-
prietate loquendum sit. Concilium autem abs-
que dubio censendum est loqui de lumine iuxta
acceptioem magis propriam, & ab Scholasticis
receptam, Secundò; quia Concilium de lumine
eleuante animam ad Deum videndum agit. Ni-
hilo autem magis propriè, quàm habitu iufuso
dicitur eleuari. Tertiò; quia Concilium duo distin-
ctè definit, videlicet, visionem Dei non esse nobis
naturalem, & requiri lumen gloriæ ad Deum vi-
dendum. In primo & existentia visionis, & au-
xilij, concursusque Dei ad eam indebiti subaudi-
tur. Ergo per secundum aliquid aliud asseritur,
quod nequit esse, nisi habitus præuius ad illam,
atque permanens. Quartò; quia communi Theo-
logorum consensu, quorum multi putant esse de
fide, per habitus infusos, & permanentes eleuan-
tur potentia nostre ad actus supernaturales fidei,
spei, & charitatis, aliarumque virtutum. Ergo
potiori iure ad præstantissimum actum visionis
beatificæ censendus est intellectus noster pariter
eleuari tum re ipsâ, tum ex mente Concilij.
Quinto; quia, licet de potentia absolutâ possit
intellectus noster adiuuus auxilio extrinsecò abs-
que habitu sibi infuso videre Deum; de quo po-
steâ: tamen connaturalius est, quod per intrinse-
cum habitum ad id muneris eleuetur. Ergo de
facto talis habitus censendus est dari in Beatis: il-
lumque subinde Concilium nomine luminis in-
telligere.

16 Propter hæc concors iam Theologorum as-
sertio est intellectum Beatorum de facto per ha-
bitum permanentem supernaturalem, & infusum
eleuari ad videndum Deum; talemque habitum
nomine luminis gloriæ venire appellandum.
Quam quidem assertionem multi Theologi, quos
refert Ægid. Lufit. lib. 9. de Beat. q. 4. art. 2. pro-
pter definitionem Concilij Viennensis censent esse

de fide. Et quamuis Bann. 1. p. q. 12. art. 5. dub. 1. Mol. ibid. disp. 1. Valen. punc. 3. Vazq. disp. 42. cap. 2. Arrub. disp. 20. Soar. lib. 2. de Atrib. cap. 14. Salas 1. 2. tract. 2. disp. 1. n. 26. & disp. 5. n. 50. Fasol. 1. p. q. 11. art. 5. dub. 1. Heric. disp. 45. cap. 5. Lorin. in Psal. 35. vers. 10. & alij plures arbitrentur, eam ad fidei dogmata non pertinere; eo quod non adeo expressè, & directè continentur in decreto Concilij; plerique tamen damnant oppositam tanquam censurà dignam. Molina enim, & Arrubal temerarium, & periculosum censent, negare Beatis lumen gloriæ per modum habitus infusum. Valentia valde temerarium, & quod contra fidem re ipsa putari possit. Salas non posse excusari ab omni nota, Nazarius, & Ripa non sustineri sine errore, ille contr. 1. concl. 3. hic 1. p. q. 12. art. 5. dub. 2. Egid. denique supra cum alijs planè defendit, esse erroneum.

17 Ex quibus apparet, seueriori adhuc notà dignum esse Durandum in 4. dist. 49. q. 2. opinantem in nostro intellectu vim sufficientem, naturamque efficacitatem esse ad videndum Deum intuitiue, sublato semel per gratiam Dei impedimento, quod pro præsentis statu habemus ad illum videndum, absque alio supernaturali dono. Videtur enim doctrina hæc supra dictæ definitioni Concilij planè aduersari. Quocirca illam planè erroneam censet Valentia, & Vazq. erroris notà non carere.

QUESTIO III.

Qualiter ad causandam visionem beatificam concurrat lumen gloriæ.

18 **S**uppono primò tanquam certum, lumen gloriæ non ad solum ornatum, decoremque intellectus Beatorum dari, vt improbabiler dixerunt Mayron, & Bassolis apud Egid. Lustr. lib. 9. de Beat. q. 5. art. 1. Constat enim ex Concilio Viennensi, vt vidimus q. 2. dari illud ad eleuandum ipsum Beatorum intellectum, vt videat Deum; atque adeo vt causet aliquo modo visionem Dei. Caterum, quia intellectus Beatorum bifariam concurrat ad causandam visionem, passiuè videlicet, & actiuè, vt quæst. 1. statutum est,

19 **S**uppono secundò etiam vt certum apud omnes, lumen gloriæ intellectui Beatorum dari, vt illum eleuet, atque adeo adiuet ad causandam effectiuè visionem. Hoc enim ipso, quod Deum videre intuitiue, supernaturale est, & indebitum intellectui creato, supernaturale quoque, & indebitum ipsi est, efficere in se suam visionem; atque adeo, vt eam valeat efficere, eleuatione eget; iuuamineque supernaturali sibi, & indebito: quale lumen est. Vnde, manifestè consequitur, lumen gloriæ simul cum intellectu Beati aliquà ratione concurrere ad efficiendam visionem, intra genus causæ efficientis. Quod etiam apud omnes est in confesso.

20 **S**ed dubitari potest primò, vtrum lumen gloriæ vt causa, an solum vt conditio causandi concurrat ad efficiendam visionem cum intellectu. Secundò dubitari potest, si est causa effectiua visionis, an principalis, an verò instrumentalis

fit. Tertio, an detur, necessariumque sit pro eleuando intellectu non solum ad efficiendam, sed etiam ad recipiendam visionem, ita, vt non solum in genere causæ efficientis, vt fatentur omnes, sed etiam in genere causæ materialis, passiuè, seu receptiuè concurrat ad visionem; idque aut dispositiuè solum, aut etiam receptiuè saltem partialiter.

Suppono tertio etiam vt certum, intellectui creato prout instructo, atque eleuato lumine gloriæ connaturalè esse, & debitam visionem beatificam: quia est connaturalis, & debita ipsi lumen; atque adeo etiam intellectui prout lumine instructo. Vniuersaliter enim accidens indebitum, atque adeo supernaturale naturæ secundum se, consideratæ præcisè, connaturale euadit, & debitum complexo ex naturà, & ex alio quopiam supernaturali, cui illud prout tali naturæ coniuncto connaturale, & debitum est; atque adeo & ipsi naturæ prout per tale quid ad tale accidens eleuatur; tametsi quoad modum loquendi vnius, aut alteri scrupulosè, sed plùs iusto, videatur procedere. De quo plura Fasol. 1. p. q. 12. art. 5. dubit. 11. & Recupit. lib. 6. q. 17. à n. 7.

His postis, circa primum dubium propositum n. 20. iunt, qui putauerint, lumen gloriæ concurrere eum intellectu ad efficiendam visionem non vt causam, siue principium factiuum eius, sed tantum vt conditionem causandi. Pro qua sententia refert Recupit. ibid. n. 1. Scot. in 4. dist. 14. q. 2. art. 2. Ocham. dist. 13. art. 5. ad 6. Maior. in 3. dist. 14. q. 4. Durand. in 4. dist. 49. q. 2. n. 21. & Aureol. quodl. 9. propos. 1. Contra tamen sententia tribuens lumen concursum effectiuum visionis communis est. Quam tenent Mol. 1. p. q. 12. art. 5. disp. 1. Zumel. q. 2. Soar. lib. 2. cap. 15. Becan. cap. 9. q. 3. Trigol. q. 7. art. 3. dub. 4. Fasol. dubit. 5. Amic. disp. 9. sec. 9. Recupit. supra, Salas 1. 2. tract. 2. disp. 5. sec. 3. & apud eos reliqui.

Circa secundum autem dubium propositum n. 20. prima sententia est, lumen gloriæ concurrere ad efficiendam visionem vt causam principalem. Ita Vazq. 1. p. disp. 47. n. 38. Arrub. disp. 19. cap. 7. Machin. disp. 16. sec. 6. Zumel. disp. 2. post 3. concl. Theod. Smifing. de Deo vno tract. 2. disp. 6. q. 4. n. 92. & alij relati suppresso nomine à Fasol. 1. p. q. 12. art. 5. dubit. 8. Secunda verò sententia est, concurrere vt causam instrumentalem. Sic Fasol. ibi, & Recupit. lib. 6. q. 17. à n. 5. Quibus quodammodo consentiunt Soar. disp. 30. Met. n. 45. & Franc. Amic. 1. p. disp. 9. sect. 11.

Circa tertium denique dubium in eodem num. 20. propositum est prima sententia, lumen gloriæ nullatenus esse necessarium in genere causæ materialis ad hoc, vt intellectus creatus valeat recipere visionem; proindeque neque ad id munus conferri, vt eleuet intellectum, ipsumque inuenit ad eiusmodi receptionem siue vt dispositionem, seu conditionem dispositiuam, siue vt partiale subiectum ipsius visionis. Sic sentiunt Mol. 1. p. q. 12. art. 5. disp. 1. Vazq. disp. 43. Soar. lib. 2. cap. 15. Heric. disp. 45. cap. 3. Tann. disp. 2. q. 6. dub. 4. Fasol. dubit. 4. Arriag. disp. 7. sec. 4. subf. 1. & apud eos alij plures. Pro opposita tamen sententià asserente, lumen gloriæ requisitam dispositionem esse, vt intellectus recipiat visionem beatificam; eoque subinde etiam titulo dari, vt ad talem receptionem eleuet illum, stant com.

communiter Thomistæ cum S. Th. 1. p. q. 12. art. 5. Item Cabrera 3. p. q. 8. art. 2. disp. 8. Ladefma de diuinâ perfectione q. 8. art. 9. Salas 1. 2. tract. 2. disp. 5. sec. 3. Ægid. Lusit. lib. 9. de Beat. q. 5. art. 9. Valent. 1. p. disp. 1. q. 12. punct. 3. Recupit. lib. 6. q. 16. & alij ab his relati. Addunt nonnulli, quos tacito nomine refert Salas n. 61. lumen gloriæ non solum ad visionem recipiendam intellectum disponere, sed esse insuper simul cum illo subiectum receptiuum eius: consentiuntque Cabrera supra concl. 3.

25 Præterea dubitatur hic, vtrum lumen gloriæ sit necessaria dispositio ex parte intellectus ad hoc, vt cum illo intelligibiliter vnatur essentia Dei aut per se immediatè, aut mediâ speciè intelligibili. Thomistæ, qui speciè impressam essentia Dei negant possibilem, ipsamque essentiam per modum specièi vniri intellectui Beatorum ad causandam visionem, autumant, tanquam necessariam dispositionem ad talem vnionem requirunt lumen gloriæ. Ita cum S. Th. 1. p. q. 12. art. 5. & lib. 3. contra Gent. cap. 53. & 54. & q. 8. de Verit. art. 3. docent Capreol. Caiet. Ferraz. Bann. Zmel. Ripa. Sot. Nauarret. Cabrera, Albertin. & alij, quos refert, & sequitur Ægid. Lusit. lib. 9. art. 3. Quibus accedit Salas 1. 2. tract. 2. disp. 5. sec. 3. à n. 55. cum alijs. Pro oppositâ tamen sententiâ videtur stare Vazq. 1. p. disp. 43. cap. 3. cum doceat, si essentia diuina suppleret vicem specièi impressæ, superfluum fore lumen gloriæ. Mol. verò 1. p. q. 12. art. 5. disp. 1. Valen. disp. 1. q. 12. punct. 3. Soar. lib. 2. cap. 15. n. 21. Fasol. q. 12. art. 5. dubit. 3. & Heric. disp. 45. cap. 2. veluti mediâ viâ incedentes cum quadam moderatione, & explicatione tuerentur sententiam S. Th. vt nos infra, Addit Ægid. casu, quod essentia diuina non per se, sed per specièi impressam vnatur intelligibiliter intellectui Beatorum, vt ipse de facto putat accidere, etiam requiri lumen gloriæ tanquam dispositionem ad receptionem talis specièi. Id quod absque dubio sentiant eundem præcitati Doctores, factâ hypothesi, quod dicta speciè ponatur in intellectu Beatorum.

Propositio 1.

36 Lumen gloriæ non vt mera conditio, sed vt principium, siue causa concurret simul cum intellectu Beati ad efficiendam Dei visionem.

Probatur primò. Quia lumen gloriæ non aliter eleuat intellectum creatum ad efficiendam visionem Dei, quam supplendo defectum virtutis actiue eius, atque ad eò præbendo illi actiuitatem, qua carebat comparatione visionis Dei, idq; non aliter, quam præbendo illi se ipsum. Ipsum ergo actiuitas est ad talem visionem, actiueque subinde ad illam cum ipso intellectu concurret.

37 Secundò. Quia causa effectiua naturâ suâ improportionata ad effectum non aliter ad illum efficiendum videtur eleuari posse, quam per adiutorium sibi indebitum, efficiens simul cum ipsa effectum. Conditiones enim ad efficiendum completam supponunt virtutem factiuam, atque ad eò proportionatam iam ad effectum in suo genere. Vnde, non per conditionem, sed solum per concausam sibi adiunctam videtur posse reddi proportionata causa effectiua ad effectum, ad quem ex se improportionata erat. Lumen ergo,

quo intellectus creatus causa effectiua proportionata redditur ad Dei visionem, ad quam ex se improportionata erat, non vt conditio, sed vt concausa cum intellectu ipso concurret ad illam.

28 Tertiò. Quia, vt suo loco latius ostendo, omnis conditio requisita ad causandum ex parte causæ effectiue ad vnâ approximationem, siue applicationem aut physicam, aut intentionalem, reducitur, qua illa ad illud, circa quod quoquo modo est operatiua, aliqua ratione approximatur, seu applicatur. Vnde, quando videmus, aliquid ex parte causæ effectiue requisitum esse ad causandum, quod nullo modo est applicatio eius ad id, circa quod operatur, id quidem à nobis, non vt conditio, sed vt concausa requiri, concurrereque, censendum est. Sed lumen gloriæ requisitum est ex parte intellectus ad efficiendam visionem Dei iuxta suppositionem secundam; neque vllum in eò vestigium apparet approximationis ipsius intellectus ad aliud quiddam, circa quod est operaturus, vt satis ex se est notum. Igitur lumen gloriæ non vt conditio, sed vt concausa ad Dei visionem concurrere censendum est.

29 Quartò. Quia omnes habitus infusi, vt fidei, spei, charitatis, & ceteri effectiue, & non vt mere conditiones concurrunt ad eos actus, pro quibus dantur, vt concors Theologorum, sententia est. Sed lumen gloriæ habitus est infusus à Deo pro actu visionis ipsius Dei iuxta dicta q. 2. Igitur lumen gloriæ effectiue, & non vt mera conditio concurret ad ipsam visionem.

30 Obijciunt tamen contra propositionem primò. Præmium est à solo præmiante. Ergo visio Dei non est à lumine. Secundò. Nulla creatura potest beatificare effectiue. Ergo nec lumen efficere visionem: quia effectiue beatificaret. Tertiò. Lumen corporeum concurret ad visionem corpoream vt mera conditio. Ergo & lumen beatificum ad visionem beatificam. Quartò. Lumen se habet in Patriâ, sicut gratia in Viâ. Sed gratia non est operatiua. Ergo nec lumen. Quintò. Lumen neque concurret ad vitalitatem visionis; quia hæc respondet intellectui: neque ad supernaturalitatem; quia hæc respondet obiecto viso. Ergo ad nihil. Sextò. Lumen neque est causa partialis visionis simul cum intellectu efficiens illam; tum quia causæ partiales debent esse eiusdem generis; tum quia lumen seorsim ab intellectu posset partem visionis facere; quod repugnat: neque est causa totalis; cum intellectus visionem faciat. Ergo nulla. Septimò. Intellectus se solo recipit visionem. Ergo & se solo efficit, habente se lumine vt conditione tam ex parte efficientis, quam passiuæ. Octauò. Lumen neque vt causa principalis efficit visionem; quia visionis actus puri solum potest esse principalis causa actus purus: neque vt instrumentalis; quia ad id muneris solus intellectus est satis; cum eo siquidem solo potest Deus facere visionem. Ergo vt nulla.

31 Ad primum respondeo, esse præmium quâ tale formaliter sit à solo præmiante, nihil obesse, quominus illud physicè sit ab aliâ causâ, mediâ qua præmians illud confert. Ad secundum nego, non posse creaturam beatificare effectiue, si id sonet, vt potest, efficere beatitudinem. Ad tertium, quidquid sit de concursu luminis corporei ad visionem corpoream, nego paritatem: quia lumen corporeum se habet ex parte obiecti

visibilis iuuando illud vt mittat ad oculos speciem impressam, per quam visio corporea fit; at lumen beatificum se habet ex parte intellectus iuuando immediatè adiuuitatem eius ad faciendam visionem beatificam. Ad quartum dico, lumen se habere in Patria, sicut habitus fidei in Via, qui effectiuus est; non sicut gratia, cui visio beata etiam non factiua responderet. Ad quintum dico, tam lumen, quàm intellectum, quàm obiectum visum (per se scilicet, aut per sui speciem) ad integram visionem concurrere re ipsa effectiue. Tamen nostro modo concipiendi intellectui vitalitas, obiecto representatio, & lumen supernaturalitas ipsius visionis seorsim possunt attribui. De quo alijs plura. Ad sextum dico, intellectum, & lumen causas partiales visionis dici posse, quatenus ambo indiuisum illam efficiunt; vt planè possunt, quin sint eiusdem generis inferioris genere cause effectiue, cuius eisdem sunt; & quin lumen possit seorsim aliquid visionis efficere. Ad septimum fateor, intellectum se solo recipere visionem; nego tamen, se solo efficere, propter discrimen exhibendum proposit. 3. Ad octauum quid sit dicendum, constabit ex proposit. 2.

Propositio 2.

32 Aptius loquuntur, qui lumen gloriæ concurrere vt instrumentum Dei dicunt ad visionem beatificam.

Quia visio beatifica vtpote actus vitalis, intellectualisque præstantissimus, ad quem vt ad præcipuum finem cætera supernaturalia donata ordinata sunt, longè maiorem perfectionem, longèque maiorem æstimabilitatem habet haud dubiè quàm lumen gloriæ. Sed omnis causa imperfectior effectui instrumentalis, non principalis reputari solet communiter comparatione illius; eo quòd magis instrumentalis, quàm causis principalibus artefactorum assimilatur; à quibus est petenda analogia pro discernendis in naturalibus causis instrumentalibus à principalibus, vt dicebamus q. 1. proposit. 2. Ergo lumen gloriæ comparatione visionis beatificæ instrumentum Dei potius, quàm causa principalis, reputandum est, & dicendum, In quo amplius non est morandum; cum semper controuersia hæc sit de nomine.

33 Itaque Deus medijs duobus instrumentis, altero connaturali, quale est lumen gloriæ, altero obedientiali, qualis est intellectus, efficit visionem beatificam vt causa principalis eius. Ex quibus lumen dicitur instrumentum; quia, licèt sit causa visionis connaturalis, eoque iure proportionata, exceditur tamen ab illà quoad perfectionem. Intellectus verò dicitur instrumentum; quia, licèt excedat visionem quoad perfectionem, vtpote indistinctus realiter à substantià intelligentis iuxta meam, & communio-rem opinionem, est tamen cauta eius obedientialis, ac proinde improporionata.

Propositio 3.

34 Lumen gloriæ dispositio requisita est, vt intellectus Beati connaturaliter recipiat visionem beatificam; eoque subinde etiam

titulo datur, vt ad talem receptionem eleuet illum.

Quod vt luculentius appareat, prænoto, intellectum creatum neququam posse connaturaliter recipere in se visionem beatificam, nisi instructum præuio aliquo supernaturali accidente, ratione cuius ei debeatur visionis beatificæ receptio. Ratio est in promptu. Quia potentia passiuæ intellectus creati per se sumptæ, qualiter quid naturale est, non potest esse debita, atque adeo neque connaturalis visio beatifica; alioquin naturæ debita esset contra conceptum supernaturalitatis, quam habet, expositum, & statutum supra disp. 18. q. 7. Ergo, vt sit connaturalis tali potentia, aliquid supernaturale debet in ipsa prius poni, in quo fundetur talis connaturalitas. Ex quo planè sequitur, in omni serie accidentium supernaturalium subordinatorum aliquod eorum necessariò debere conferri naturæ supernaturaliter vndeque abque omni connaturalitate, & debito. Quodlibet enim connaturaliter conferri non potest, nisi procedendo in infinitum; quod tamen repugnat; quia nullum potest esse connaturale naturæ, nisi supponendo in natura aliud supernaturale, ratione cuius ipsi naturæ dicitur deberi, connaturaliterque conuenire, iuxta dictam suppositione tertia. Et quoniam Deus supernaturalia accidentia, quantum fieri potest connaturaliter præstare solet, vt discurrunt per illa cuique conspicuum fiet; & ipse ordinarius modus promidentia Dei manifestat; quoties de facto videmus duo supernaturalia accidentia cum subordinatione conferri, vt conferuntur lumen, & visio, ea vtique subordinata censenda sunt in ordine, ad omnem potentiam naturæ, cui conuenire conspiciuntur, ita, vt secundum connaturale sit tali potentia ob ius in ipsum, quod illa mutatur à primo, & primum eius conditionis sit, siue talis essentia, quæ tale ius tali potentia præstare valeat.

Hinc lumen gloriæ de facto non solum in genere cause efficientis conducere censendum est ad hoc, vt visio connaturaliter fiat ab intellectu Beati, sed etiam in genere cause materialis ad hoc, vt visio connaturaliter ab ipso intellectu recipiatur. Hoc tamen discrimine, quòd in genere cause efficientis concurrat vt causa efficiens simul cum intellectu visionem, vt proposit. 1. statutum est. In genere verò cause materialis non concurrat vt causa recipiens simul cum intellectu visionem, sed vt mera dispositio, siue vt conditio dispositiua adaptans ipsum intellectum, vt per se solum connaturaliter recipiat illam. Quæ admòdum dispositiones naturales adaptant materiam primam, vt per se solum formas naturales recipiat. Quod certè discrimen in ipsa diuersitate generum causandi fundatur. Intellectus enim ex defectu virtutis intrinsecæ improporionata causa est ad faciendam visionem, (sicut & alia quæuis potentia obedientialiter tantum factiua alicuius effectus); atque ita, nisi per virtutem factiuam visionis adiunctam sibi ad eam faciendam, eleuari non potest. Ad eam verò recipiendam per se solum est intrinsecè capax, sicut & ad recipiendum effectum formalem, subeundamve denominationem videntis per illam; (ipse quippe solus est, qui videt, non item aliud quidpiam); ex defectuque proinde solius dispositionis eam connaturaliter exigentis ineptus ad eam recipiendam potest euadere. Sicut materia prima aquæ ex de.

defectu tantum dispositionis connaturaliter requisita ad recipiendam formam ignis ad hanc recipiendam inepta est. Euadet igitur intellectus aptus per lumen ad visionem connaturaliter recipiendam, non tanquam per concausam passiuam, seu receptiuam eius; sed tanquam per dispositionem, cui illa connaturaliter debita est. Ad huiusmodique subinde connaturalem visionis receptionem dispositio requisita illud erit, ut nostra propositio fert.

36 Id quod ex dictis vno verbo probatur primo. Quia ex vna parte huiusmodi connaturalitas non est neganda receptioni visionis, spectato more ordinario prouidentia diuina, iuxta dicta; supposito, quod lumen intuitu eius, & ut quid ipsi subordinatum confertur à Deo: neque est, cur solum conferatur ad reddendam intellectui connaturalem effectiorem visionis, & non item ad reddendam ei connaturalem receptionem; quandoquidem utraque ipsi est supernaturalis. Ex alia vero parte neque est, unde talis connaturalitas, præterquam à lumine, nascatur; neque est, cur à lumine tanquam à dispositione, cui visio sit debita, nascatur. Ergo.

37 Secundo probari potest ex Concilio Vniuersali. Vbi dicitur, per lumen gloriae eleuari intellectum Beati ad videndum Deum. Sed videre Deum non minus fertur secum receptionem, quam effectiorem visionis per intellectum exercendam, saltem connaturaliter, ut constat. Ergo non solum ad efficiendam, sed etiam ad recipiendam visionem dicendus est intellectus Beati per lumen eleuari ad efficiendam quidem ut per concausam; ad recipiendam, vero ut per dispositionem, ut dictum est. Dico in minore saltem connaturaliter. Quia mea sententia supra q. 1. n. 5. commemorata, ut absque effectiua, ita & absque passiuo concursu intellectus potest à solo Deo de potentia absoluta ipsi visio per creationem communicari; videbitque nihilominus intellectus, & intentionaliter uiuet. Quia visio in suo conceptu neque actionem, neque passionem proprie dicitur cum educiua actione identificatam importat, sed in actu quodam intentionali ab specie expressa indistincto, & se ipso ad instar modi affixi intellectui consistit, iuxta doctrinam generalem tractatam in Pharo Scientia disp. 2. q. 1. propositio 1.

38 Vnde colligo, lumen gloriae ad visionem insuper visionis cum intellectu ab ipsa visione indistinctam esse connaturalem dispositionem; imò ad hanc potissimè, & formalissimè eleuare intellectum iuxta Concilium: cum eleuet ad videndum Deum: idemque sit, intellectum videre Deum, ac sibi vnitam, affixamque habere visionem Dei. Ad hanc autem, compertum est, non posse lumen aliter, quam ut dispositionem eleuare. Si quidem solus intellectus videt; solusque subinde affixam sibi habet visionem, non item lumen. Itaque, si Deus intellectui lumine instructo se solo per creationem visionem infunderet, communicatio visionis formalis ab ipsa visione indistincta connaturalis esset; quia debita; scus communicatio effectiua indistincta à creatione. Quippe intellectui instructo lumine non solum debetur primario communicatio visionis formalis, sed secundario communicatio effectiua; non quidem creatiua, & à solo Deo oriunda, sed educiua, & oriunda ab intellectu, & à lumine; quæ scilicet, & actio sit intellectus simul, & luminis, & passio solius intellectus comparatione visionis.

39 Cæterum contra statutam propositionem.

obiicitur ex Scoto primo. Actus prior est natura, quam habitus, cum hic per illum generetur. Ergo nequit habitus esse dispositio prærequisita ad actum. Secundo. Intellectus per se est susceptiuus luminis absque alia præiua dispositione. Ergo erit & visionis. Tertio. Si lumen esset dispositio ad visionem, visio reciperetur in lumine. At hoc dici nequit. Ergo nec illud. Respondeo ad primum, actum esse priorem habitu acquisito; scus infuso, quale lumen est. Quo subinde ut dispositione potest actus visionis esse posterior. Ad secundum, intellectum per se esse susceptiuum luminis absque alia præiua dispositione, supernaturaliter; scus connaturaliter: qualiter censendus est visionem suscipere iuxta dicta. Ad tertium, nullatenus sequi, visionem recipi in lumine, ex eo, quod lumen sit dispositio ad visionem, ut patet in dispositionibus materiae ad formas naturales nullatenus in illis receptas.

Aduerto ad extremum, eatenus dici à nobis, lumen gloriae esse dispositionem requisitam ad connaturalem receptionem, atque communicationem visionis, quatenus de facto nihil aliud est supernaturale, cui talis receptio, communicatioque sit debita. Si enim aliud quid supernaturale diuersum à lumine, cui esset debita, daretur, ut est citra dubium possibile, cessaret utique ad id muneris necessitas luminis. Quare, absolute loquendo, ad connaturalem receptionem, communicationemque visionis non hoc lumen, quod datur de facto determinatè, sed vel hoc, vel aliud quidpiam æquiualens requisitum esse, dicendum est.

Propositio 4.

Lumen gloriae dispositio etiam est requisita ex parte intellectus Beati ad hoc, ut connaturaliter cum illo intelligibiliter vnatur essentia diuina.

Tunc obiectum quoduis dicitur esse intelligibiliter intellectui vnitum, quando intellectus & obiectum ita se habent, ut ab utroque tanquam ab adequato principio proxime potens sit procreari intellectio, quæ tanquam fetus quidam ab obiecto, & potentia intellectiua velut à quibusdam matre, & foemina aliquatenus inter se copulatis progigni censetur, & nasci iuxta illud Augusti. lib. 9. de Trinit. cap. 12. Siquidem tenendum est, quod omnis res, quamcumque cognoscimus, congenerat in nobis notitiam sui. Ab utroque enim notitia paritur, à cognoscente, & cognito. Bifariam autem potest obiectum vniri potentia intellectiua. Primo per speciem impressam sui, quæ quasi semen quoddam obiecti censetur. Secundo per se ipsum, dum ita illud est intime præsens intellectui, ut nihil iam desideretur, quominus ab utroque intellectio gignatur. Quibus proinde duobus modis considerari etiam potest essentia diuina vnita intellectui creato iuxta diuersas opiniones in ordine ad producendum simul cum illo visionem beatificam. Igitur propositio data ad vtrumque casum extendi censenda est, si vterque casus sit possibilis. Quare maioris distinctionis gratia.

Afero primo consentaneè ad doctrinam traditam circa propositio 3. casu, quod species impressa diuina essentia sit possibilis, de quo infra q. 6. ut illa connaturaliter recipiatur in intellectu creato, lumen gloriae esse requisitam ex parte eius,

vtuntur, & in quibus à cæteris discrepant Aucto-
ribus, interdum videntur negare. Quod est, eos
cum cæteris Auctoribus, quod attinet ad poste-
riorem quæstionem, quæ solum est de modo lo-
quendi, non conuenire.

49 Vt ergo perspicue determinem, quid in præ-
fenti controuersia tum de re ipsa, tum etiam de
modo loquendi tenendum sit, suppono primò vt
prorsus certum, id, quod per se immediatè non
efficit aliquem effectum, neque vllò modo efficit
illud, à quo talis effectus fit immediatè, neququam
dici posse ad talem effectum effectiue concurrere.
Quia alius modus non est concurrendi effectiue
ad effectum, quam vel faciendo ipsum immediatè,
vel faciendo id, à quo ipse fit: quod est ip-
sum facere mediatè. Hinc aqua calida nullatenus
concurrit effectiue ad producendum calorem in
alio corpore, cui applicatur: quia neque illum,
neque alium, à quo ille fit, facit ipsa: tametsi
aliter, quam effectiue, ad calorem factum con-
currere dici possit; quatenus calorem efficientem
sustentat vt subiectum eius. Cum ergo potentia
naturalis nullatenus efficiat in se habitum infusum
sed penitus recipiat illum à Deo, vt est certissi-
mum; si ipsa per se immediatè simul cum habitu
non faciat actum supernaturalem, quem facit
habitus, nullatenus ipsa talis actus factiua erit:
quia neque proximè, neque remotè ad eum con-
curreret effectiue. Vnde vel neganda est omnis acti-
uitas potentie naturalis in actum supernaturalem
oriundum ab habitu in eà recepto, vel conceden-
da actiuitas immediata: remotam enim habere
non potest; quandoquidem ipsa nullo modo effi-
cit habitum.

50 Suppono secundò, bifariam posse dici cau-
sam partialem comparatione effectus. Primò,
quia ipsa per se non ad totum effectum, sed ad
partem tantum eius concurrit. Secundò, quia
licet ipsa concurrat ad totum effectum, non ta-
men se sola, sed simul cum alià concurrit; atque
ita integrè, & totalis causæ talis effectus ipsa
pars est. Priori modo dicitur causa partialis par-
tialitate effectus. Posteriori autem partialis par-
tialitate causæ. Quæ loquutiones vniuersalissimè
acceptæ aptissimè sunt ad loquendum cum distin-
ctione in materia de causis; dummodò semper
vsurpentur intra idem genus causandi, efficienter
scilicet, vel materialiter, vel formaliter, vel fini-
tè. Causa enim vnus horum generum com-
parata ad causam alterius non solet appellari par-
tialis; tametsi vna sine alià nequeat causare effe-
ctum. Hinc fit, supposito, quòd potentia natu-
ralis, & habitus infusus intra idem genus causæ
efficientis concurrunt ad actum supernaturalem,
licet nihil in actu efficiat potentia, quod non
facit habitus, optimè posse vtrumuis eorum
causa partialis talis actus partialitate causæ vocari;
tametsi non item causa partialis partialitate
effectus.

51 Suppono tertio, qua ratione vera est senten-
tia communior, quæ affirmat, perfectionem
actus supernaturalis taxari penes perfectionem
habitus, à quo procedit, quidquid sit de perfe-
ctione maiori, aut minori potentie, à qua etiam
nascitur per talem habitum eleuatà; de quo nos
infra disp. 21. eà ratione dici posse in bono sensu,
habitum esse totam rationem agendi actum su-
pernaturalem tantæ perfectionis præ alijs: non
quòd ipse solus eum agat, sed quòd ab ipso solo
sumatur ratio, cur talis actus cum tantà perfe-
ctione, præ alijs alijs possibilibus tali potentie, ab

ipso simul, & à potentia prodeat in lucem. Quem
admodum obiectum solum formale, siue motiuum
dicitur bene tota ratio terminandi hunc actum,
amoris præ alijs; tametsi non ipsum solum, sed
simul obiectum materiale terminet illum: quia
ipsum solum est, quod voluntatem mouet, de-
terminatue ad talem actum. His positis fit.

Propositio I.

Aliquam potentiam naturalem ad ali- 52
quos actus supernaturales effectiue concur-
rere simul cum adiutorio gratie, per quam
ad illos eleuatur, ab omnibus omnino Ca-
tholicis tenendum necessariò est.

Primò. Quia id manifestè colligitur ex plu-
rimis sacre Scripturæ locis. Sit vnus pro omnibus
ille Pauli 1. ad Corinth. 15. *Abundantius illis om-
nibus laboraui: non ego autem; sed gratia Dei me-
cum. Id est,* (inquit Aug. de grat. & liber. arbit.
cap. 5.) *non solus; sed gratia Dei mecum: ac per hoc
non gratia Dei sola, nec ipse solus; sed gratia Dei
cum illo.* Et Bern. de grat. & liber. arbit. sub fi-
nem, *Maluit dicere mecum presumens, se non solum
operis esse ministrum per effectum, sed operantis quo-
dammodò socium per consensum.* Et Gregor. lib. 16.
Moral. cap. 12. *Non enim diceret mecum, si cum
præueniente gratiâ subsequens liberum arbitrium non
haberet.* Esse etenim hic sermonem de operibus
supernaturalibus, ac meritorijs vite æternæ à
voluntate Apostoli simul, & à gratiâ effectiue
oriundis, cunctis compertum est.

Secundò. Quia Ttid. sess. 6. cap. 5. planè 53
definit contra Lutherum, & Caluinum, homi-
nem gratia excitanti, atque adiuuanti liberè assen-
tiendo, & cooperando disponi. Et can. 4. *Si quis,
inquit, dixerit, liberum hominis arbitrium à
Deo motum, & excitatum nihil cooperari assentiendo
Deo excitanti, atque vocanti, quo ad iustifi-
cationis gratiam se disponat, ac præparet; neque
posse dissentire, si velit; sed veluti inanimè,
quoddam nihil omnino agere, merèque passivè se ha-
bere, anathema sit.* Et Concilium Senonense Prol.
col. 2. sine. *Deberat certè Lutherus ex Apostolo
nosse, ita necessariam esse diuinam gratiam ad bene
operandum, vt cum eà tamen liberum arbitrium bo-
num opus efficiat.* Quibus manifestè decernitur,
voluntatem humanam simul cum adiutorio gra-
tie ad opera meritoria, atque adeò supernatura-
lia effectiue concurrere.

Tertio. Quia Sancti Patres passim docent, 54
facultatem homini conuenire ad opera superna-
turalia efficienda in partem, innatam, seu natura-
lem, atque adeò distinctam præcisè spectatam,
à facultate supernaturali, & extraneâ, quam
accipit ab adiutorio gratie. Sæpe etiam expres-
sius docent, naturam rationalem simul cum gra-
tiâ ad opera pietatis, & meritoria, atque adeò
supernaturalia effectiue concurrere, vt multis eo-
rum testimonijs relatis latè probat Ripal. supra
sect. 7. & sequentibus.

Quarto. Quia sæpe in Scripturis, & à san- 55
ctis Patribus asseritur, ita Deus per suam gratiam
operari in nobis opera bona, atque adeò super-
naturalia, vt & nos ipsi, eiusque gratie coope-
remur ad talia opera efficienda. Vnde etiam
sæpe eiusmodi opera nostra dicuntur, nobisque
vt aliquid de nostro in illa simul cum gratiâ con-
ferentibus attribuuntur. Ob idque sæpe etiam
in

- in sacris Literis, & à sanctis Patribus gratia diuina non totalis, & adæquata, sed inadæquata, & partialis causa nostrorum operum adstruitur, utpote efficiens illa non sola, sed simul cum nostrâ voluntate. Quæ omnia multis illustrat idem Ripalda sec. 9. 10. & 11.
- 56 Quinto. Quia, ut constat ex Concilijs, Patribus, & Theologis, propria sunt munia diuinæ gratiæ nos excitare, & adiungere, atque nobiscum cooperari ad salutaria opera, atque adeo supernaturalia efficienda. Quod stare non posset, nisi nos ad talia opera cum ipsâ gratiâ effectiue concurreremus, ut & ex se patet, & pluribus ponderat Ripal. sec. 12.
- 57 Sexto. Quia actus vitales, quales sunt supernaturales intellectus, & voluntatis, absque concursu effectiue intellectiue, volitiueque facultatis connaturaliter saltem stare non possunt titulo vitalitatis, quam habent. Qui autem sunt voluntarij, & liberi, & meritorij, nullo modo existere possunt absque effectiue influxu voluntatis volentis liberè, & merentis, ut satis ex se est manifestum. Quomodo enim mihi erit liberum, & imputabitur ad meritum id, quod ego non facio? Ob id consequenter hæretici negantes nostrâ voluntati concursum effectiue in operâ gratiæ, confestim negarunt libertatem; errarunt tamen sicut in secundo, & in primo; sicque in utroque damnati sunt per Trid. vbi supra. De quibus etiam latius Ripal. sec. 13. 14. & 15.
- 58 Septimo. Quia species impressa naturalis ad cognitiones supernaturales concurrat effectiue adiuta supernaturali principio earumdem cognitionum, ut sec. 16. bene probat Ripalda. Ergo potiori iure intellectus per tales cognitiones intelligens; pariterque subinde quævis potentia naturalis ad suos actus supernaturales concurrat.
- 59 Octauo. Quia actus supernaturalis de potentia absolutâ potest effici à potentia naturali adiuta non per habitum infusum, sed per auxilium merè extrinsecum Dei, ut ostendimus q. 5. Ergo inest ei insita virtus factiua talium actuum, Absque virtute enim aut insitâ, aut adiunctâ nullo sensu dici potest quidpiam efficere aliud, ut est notissimum.
- 60 Nono. Quia nihil est, quod vetet, actum supernaturalem per potentiam naturalem effici; dummodo ea per aliquid supernaturale, ipsique indebitum ad illum faciendum adiuuetur, atque adeo eleuetur: potest quippe ab illâ ita adiuta fieri, & nihilominus ipsi supernaturalis esse, & indebitus, uti est adiutorium ipsi tributum, sine quo illum se solâ non posset facere. Et quidem, ut non est necesse, quod omnes causæ effectiue concurrentes ad actum vitalem sint vitales; siquidem aliquæ non vitales, ut species impressæ, & habitus ad illos sic concurrunt, ut constat: ita non est necesse, quod omnes causæ effectiue concurrentes ad actum supernaturalem sint supernaturales; sicque proinde ad illum optimè potentia naturalis concurrere poterit.
- 61 Decimo denique. Quia inter reliquos Sanctos, & Theologos planè pro propositione datâ stat S. Th. multis in locis, ut apud Ripald. sec. 19. videre est.
- 62 Verùm contra statutam propositionem obijcitur primò illud Apostoli ad Rom. 8. *Quicumque spiritu Dei aguntur, ÷ sunt filij Dei.* Quo significatur, filios Dei in suis operationibus non agere, sed agi. Secundo illud ad Rom. 9. *Igitur non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei.*

Quo in solum Deum referuntur opera salutaria nostra. Quemadmodum & 1. ad Corinth. 4. dum dicitur, *Quis enim te discernit? Quid autem babes, quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non accepisti?* Et ab Ecclesiâ sic orante, *Deus, cuius est totum, quod est optimum, &c.* Terriò obijciuntur multi Patres, qui opus salutis non diuisum cum arbitrio, sed totum, & integrum gratiæ diuinæ attribuunt. Quarto. Error Pelagianorum est, naturam posse quidpiam facere, quod salutare sit. Semipelagianorum autem diuidere inter naturam, & gratiam opus salutis. Igitur gratiæ dumtaxat ut efficienti debet istud opus attribui. Quinto. Natura factiua non est actus supernaturalis titulo supernaturalitatis, ut constat. Sed nec titulo vitalitatis; quia hæc etiam est supernaturalis. Ergo nullo. Sexto. Si natura efficeret actus supernaturales, quo illa præstantior esset, hi essent præstantiores. Sed non ita euenit: quia cum æquali lumine gloriæ non est præstantior visio beatifica Angelica, quam humana. Ergo. Septimo. Natura non operatur actum supernaturalem, nisi eleuata. Ergo habitus eleuans est tota ratio, totaque virtus operandi. Octauo. Habitus non est magis supernaturalis, quam actus. At esset, si actus fieret etiam à naturâ: ut sic enim euaderet mixtus ex naturalitate, quam mixturam non habet habitus. Ergo. Nono. Natura intrinsecè est improporcionata ad efficiendum quidquam supernaturale, etiam in genere causæ partialis; alioquin deberetur ei complementum ad id producendum. Ergo neque ut causa partialis potest ad illud efficiendum concurrere. Decimo. Si natura simul cum habitu efficeret actum salutarem, ab ea euaderet hic naturalis: quia effectus sequitur debiliorem partem; sicut conclusio; fieretque, ut nullus actus salutaris supernaturalis esset. Quod est absurdum.

Respondeo ad primum, agi iustos Spiritu Dei apud Paulum ibi, aliud non esse, quam eos inclinari, induci, & moueri spiritu Dei ad bene operandum; atque adeo, ut ita moti, seu acti agant, non ut merè pariantur. Ad secundum dico, per ea verba Apostoli, & Ecclesiæ, eatenus in Deum solum referri opera salutaria nostra, quatenus solus Deus suâ gratiâ præuenit voluntatem nostram, & citra omne nostrum meritum, ac nihil profus conferentibus nobis in eiusmodi præuentionem gratuitò dat nobis ea comprincipia, & auxilia, quibus nos infallibiliter cooperaturos præuider: in quibus subinde quasi in semine nostram etiam nobis donat cooperationem; eiusque idcirco primaria, & principalis causa effectiua est: quin id obstat, quominus nos quoque simus causa effectiua eius minus principalis, & secundaria. Id quod etiam sibi volunt Patres, dum opera nostra salutaria soli diuinæ gratiæ adscribunt. De quo plura Ripal. supra sec. 22. 24. & 28. & omnes nostri in materiâ de Auxilijs. Unde etiam patet ad tertium. Ad quartum dico. Pelagianos naturæ seorsim à gratiâ tribuisse omnes actus salutaris: Semipelagianos autem alios quos, non tamen omnes, sic inter naturam, & gratiam diuidentes. In quo errarunt vtrique. Nos verò catholicè non naturæ seorsim à gratiâ, sed naturæ prout coniunctæ cum gratiâ, prout eleuataeque per illam opera salutaria tribuimus. Ad quintum respondeo, eodem arguendi modo venire probandum contra arguentem, habitum infusum factiuum non esse actus supernaturalis, utpote.

utpote cuius etiam supernaturalitas vitalis est. Atque ita dicendum pro omnibus, actum supernaturalem vitalem realiter loquendo titulo totius suæ essentia realis esse factibilem à coniuncto ex potentia naturali, & habitu infuso: cuius coniuncti partes ambæ ad totum actum, atque adeo tam ad supernaturalitatem, quam ad vitalem, eius concurrunt, utpote quæ realiter prorsus sunt idem. Tamen, loquendo formaliter, seu prout à nobis concipiuntur formalitates istæ, vitalitas potentia naturali, supernaturalitas autem habitui infuso soleant attribui. Quo etiam pacto dici potest habitus concurrere ad actum titulo supernaturalitatis, & potentia titulo vitalitatis. Nec refert, supernaturalitatem esse vitalem, & vitalitatem supernaturalem. Quia vel id solum est verum in sensu physico; vel si etiam in formali titulo transcendentia earum formalitatum: cum hæc non per inclusionem, sed per adiectionem, peragatur iuxta doctrinam à nobis statutam in Pharo Scient. disp. 17. q. 20. adhuc superest locus præcisioni, sub qua sola supernaturalitas habitui, & sola vitalitas potentia per rationem nostram possint attribui. Ad sextum dico, ex eo, quod natura simul cum habitu actus supernaturales efficiat, non sequi, eò præstantiores debere esse actus, quò præstantior natura est, ut videbimus disp. 21. q. 3. Ad septimum, concedo, naturam operari elevatam per habitum; nego tamen, habitum esse totam rationem agendi eo sensu, ut habitus solus sit causa operis effectiva. An vero alio sensu sit, patebit ex dicendis. Ad octavum respondeo, ex eo, quod actus fiat simul à natura, & ab habitu, nec sequi, esse eum mixtum ex naturalitate; nec sequi, esse eum minus supernaturalem, quam habitum. Quia totus nihilominus eandem indebitus nature, ac tam indebitus, quam habitus. Sicut ex eo, quod homo fiat simul ab alio homine, & à Deo, nec sequitur, eum esse mixtum ex humanitate, & Deitate; nec sequitur, esse minus, aut magis hominem, quam, si à solo Deo fieret. A causis quippe aut dissimilibus, aut inæqualibus; nihil verat, produci effectus inter se similes, & æquales, aut absolutè, aut quoad aliquod sui prædicatum. Ad nonum dico, naturam in genere causæ partialis complendæ per concausam indebitam sibi, & supernaturalem non esse, improprietatam ad actum supernaturalem: quia per huiusmodi concausam adiunctam sibi elevatur; & pars proportionata manet causæ adæquate talis actus. Tamen in genere causæ partialis complendæ per concausam debitam sibi improprietatam sit: quia per nullam concausam debitam sibi potest ad talem effectum adhuc ut pars causæ totalis factiva eibus proportionata reddi. Ex eo autem, quod natura virtutem intrinsecam partialem habeat ad efficiendum simul cum alio complemento actum supernaturalem, non sequitur, ei tale complementum debitum iri: quia talis virtus non est naturalis comparatione talis effectus; prout ad eiusmodi debitum fundandum requirebatur, sed obedientialis, & inchoata. Cui, sicut effectus ipse est indebitus, ita & complementum requisitum ad illum efficiendum indebitum est. Ad decimum, nego, effectum sequi debiliorem partem quoad quamvis perfectionem, ut patet in intellectione vitali facta ab intellectu vitali simul, & specie non vitali. Tamen conclusio sequatur debiliorem partem quoad necessitatem, & falsitatem. Discrimen est conspicuum: quia aggregatum bene potest esse perfectum per-

fectione effectui à se oriundo communicanda; etsi non omnes eius partes pariter sint perfectæ. At nequib esse necessarium, aut verum necessitate, aut veritate conclusioni à se inferendæ communicanda, nisi omnes partes eius pariter sint necessaria, & veræ, ut satis ex se notum est. Quocirca, deficiente in aliqua parte aggregati necessitate, vel veritate, conclusio ex illo inferenda nequit esse necessaria, vel vera. Deficiente verò in aliqua parte aggregati tali, vel tali alterius generis perfectione, bene potest effectus ab illo oriundus ab eodem illam sortiri, utpote habente nihilominus illam à cæteris partibus. Ex his, si quæ alia opponantur, facile à quolibet diluentur.

Ex dictis autem circa præsentem propositionem inferitur, etsi fortasse sit probabile propter auctoritatem Doctorum, quos q. 1. retulimus, intellectum Beati ad visionem beatificam non effectivè, sed solum passivè concurrere, ipsam solo Deo efficiente per se, & medio lumine, & gloria à se infuso. Nequaquam tamen esse probabile, ad omnes actus supernaturales solos habitus infusos effectivè concurrere citra omnem concursum effectivum potentiarum naturalium, quibus à Deo infunduntur. Constat enim ex dictis, catholicè tenendum esse, ad actus saltem salutares, & meritorios vitæ æternæ voluntatem humanam concursum aliquem effectivum præstare, nec merè passivè se habere. Id quod à nullo Thomistarum negari, sicut neque ab vlllo alio Catholico, procul dubio censendum est iuxta dicta n. 48.

Propositio 2.

Concursus effectivus, quem præstat potentia naturalis simul cum gratia, quæ elevatur ad actus supernaturales, immediatus est.

Hanc propositionem probant imprimis fere omnia, quæ pro præcedente protulimus. Quia, pleraque eorum, non quidem remotum, siue mediatum, sed proximum, & immediatum concursum effectivum tribuunt nature in actus supernaturales. Qualia sunt, quæ ponunt naturam cooperantem gratia, & gratiam cooperantem nature, atque adeo utramque simul, & indivisim, & æquè immediatè operantem: id namque planè est, duo quæpiam sibi in vicem cooperari. Et cætera huiusmodi.

Deinde probatur ex dictis supra suppositione primâ. Quia alius modus non est faciendi aliquem effectum, quam vel immediatè, siue proximè, vel mediatè, siue remotè, ut constat. Sed potentia naturalis non facit actus supernaturales mediatè solum, siue remotè, & tamen facit, ut modo iam ponimus. Ergo facit immediatè, siue proximè. Quod non faciat mediatè solum, siue remotè inde ostenditur: quia ad id opus erat, quod ipsa non faciendo per se ipsos actus, faceret habitus infusos, aut etiam alia dona gratia, à quibus illi citra dubium immediatè, & proximè fiunt. At, ipsam huiusmodi habitus infusos, & dona gratia non facere, certissimum est: quia infunduntur à solo Deo. Ergo.

Dices: Anima mediâ voluntate à se realiter distinctâ, non autem per se immediatè efficit actus suos liberos volitionis, & nolitionis; & tamen absolutè dicitur facere illos, ipsique ad ræ-

ritum, vel demeritum sunt imputabiles. Quia voluntas est quasi instrumentum ipsi à natura datum ad tales actus efficiendos; quod autem sit medio instrumento, à causà, cuius illud est instrumentum, dicitur absolute fieri, eidemque etiam absolute imputatur ad meritum, vel ad demeritum, cum liberè sit. Igitur, etiam ipsa voluntas ad actus supernaturales efficiendos per se immediate non concurrat, sed medijs dumtaxat habitibus infusis à Deo; absolute nihilominus dici poterit illos facere, ipsiq; ad meritum imputabiles esse poterunt. Quia tales habitus veluti instrumenta quædam sunt ipsius voluntatis à Deo data ad efficiendos eiusmodi actus. Ita philosophari videntur nonnulli Thomistæ.

68 Sed contra primò. Quia falsum est, voluntatem realiter esse distinctam ab anima, sicuti ab ipsà voluntate habitus infusus distinctus est, vt constat ex dictis à nobis in Pharo disp. 1. q. 1. Contra secundò. Quia estò voluntas realiter distinguitur ab anima, non potest non anima ipsa per se immediate simul cum voluntate concurrere ad efficiendos suos actus volitionis, & nolitionis, vt hi sint illi liberi, & imputabiles, vt etiam constat ex dictis loco citato. Contra Tertio. Quia dato, quòd anima non sit per se immediate simul cum voluntate effectiua suorum actuum, adhuc superest titulus, ob quem anima, loquendo absolute, causa effectiua suorum actuum esse dicatur; nimirum, quia effectiua est ipsius voluntatis tanquam propriæ passionis à se naturaliter emanantis: atque ita verè est causa remotè efficiens quiddam voluntas efficit proximè. At voluntas nullo titulo dici potest causa effectiua effectuum habitus sibi infusi, si per se immediate non facit illos simul cum habitu; quia vt sic nec proximè influit effectiue in eos, vt ponitur, nec remotè, cum effectiue non influat in ipsum habitum. Sed estò dicatur voluntas, licet improprie, efficere actus supernaturales ex eo solum, quòd in se habeat receptam gratiam Dei, per quam illi vnice sunt: sicut etiam dici solet aqua calefacere ex eo solum, quòd in se habet receptum calorem, per quem vnice fit calefactio. Contra quartò. Quia voluntatem hoc pacto per gratiam Dei in se receptam agere, aperte fatebatur Caluinus, vt recitatis eius verbis probat latè Ripal, supra sec. 5. & 6. Et tamen negabat libertatem, planè perspiciens, hunc modum agendi voluntatis per solam gratiam in se receptam ad libertatem non sufficere; cum potius aliud non sit reuera, quam voluntatem pati tum gratiam, tum opus per gratiam in se factum, atque adeò merè passiuè se habere. Quocirca Caluinus, & sui vt desertores tum libertatis, tum verè, & propriæ actiuitatis voluntatis damnantur à Tridentino vbi supra. Adde, errorem hæreticorum, quem damnare intendit Concilium, in eo consistere, vt benè etiam probat Ripalda ex eorum verbis loco citato, quòd negarent immediatam cooperationem, actiuitatemque voluntatis cum gratià Dei, attribuentes soli gratiæ opera nostra. Huiusmodi ergo immediata cooperatio, & actiuitas est, quam definit Tridentinum; quamque Scriptura, & Patres Ecclesiæ supra à nobis commemorati conantur adstruere.

69 Vt hinc appareat, quàm malè Thomistæ aliqui absolute pronunciant, potentias naturales non proximè, & formaliter, sed remotè tantum, & radicaliter concurrere simul cum habitibus infusis ad actus supernaturales. Constat enim ex

dictis, necessariò ferendum esse, concurrere eas proximè, atque adeò formaliter, concursu scilicet effectiue, de quo sermo est. Quòd si, dum dicunt, concurrere remotè tantum, & radicaliter, dumtaxat volunt, concurrere eas non se solis, sed simul cum habitu, quo eleuantur, & adiuuantur, atque ita interveniente quodammodo habitu ipso, improprissimè sanè loquantur. Quia concursus remotus is solum cum proprietate appellatur, quo primum eatenus ad tertium, & sequentia concurrere dicitur, quatenus concurrat ad secundum concurrans ad illa. Quod in præsentia non guenit.

Propositio 3.

Potentia naturalis, & habitus infusus illiusdem indiuisum, & per se immediate concurrunt ad efficiendum actum supernaturalem, benè à multis Doctoribus appellantur causæ partiales eius.

Hæc propositio ex suppositione secundà supra factà constat: nec maiore eget probatione. Quæ autem à Thomistis supra citatis præsertim à Nazario obijciuntur contra illam, modis tantum loquendi hærent, leuioaque proinde ad rem sunt, quàm vt in eis expediat morari.

Propositio 4.

Lumen gloriæ in bono sensu dici potest esse tota ratio agendi visionis beatificæ, non absolute, sed prout est tantæ perfectionis præ alijs maioris, aut minoris, quamuis non est integra causa actiua eius. Non verò itidem alij habitus ad actus supernaturales liberos voluntati infusi.

Prior pars propositionis inde probatur. Quia, vt infra disp. 21. q. 3. statuemus cum sententiâ magis communi, penes perfectionem luminis taxatur perfectio visionis; quiddid sit de perfectione maiori, aut minori intellectus Beati; atque ita à solâ quantitate luminis venit petenda ratio, cur visio tantæ perfectionis præ alijs ab ipso lumine simul, & ab intellectu Beati prodeat in lucem, prout supra etiam dicebamus suppositione tertiâ. Hoc autem in habitibus ad actus supernaturales liberos infusis voluntati non habet locum, Quia hi pro nutu voluntatis determinantur ad operandum; atque adeò non necessariò exercent in actus, quos causant, totam suam actiuitatem, sed maiorem, vel minorem, penes maiorem, vel minorem ipsius voluntatis conatum; ab istoque potius, quàm à quantitate habitus taxatur mixatur plerunque perfectio actus producti, vt pluribus est explicandum q. citatâ. Vnde

secundâ pars propositionis probata manet.

QVÆSTIO V.

Virum intellectus visionem Dei, & vniuersim quæuis potentia naturalis suos actus supernaturales absque omni auxilio supernaturali intrinseco possit efficere.

72 **Q**uæstio est de potentia absolutâ. Nam de ordinariâ certum est, neque intellectu sine lumine gloriæ visionem, neque vllam potentiam naturalem sine habitu sibi infuso aliquem supernaturalem actum efficere posse, vt constat tum ex statutis à nobis q. 2. & 3. tum ex ijs, quæ docent Soar. lib. 6. de Grat. cap. 3. Coninc. 2. 2. disp. 6. dub. 1. & 2. & alij Theologi communiter, cum agunt de huiusmodi habitibus. Dico autem, auxilium intrinsecum vniuersè quoduis comprincipium potentia naturali inherens, & effectiuum simul cum illâ actus supernaturalis; siue illud sit habituale, siue actuale, siue permanens, siue transiens. In eo enim quæstionis difficultas consistit, an absque omni huiusmodi comprincipio possit diuinitus natura actus supernaturales efficere adiuta solum per voluntatem, & omnipotentiam diuinam. Possit enim naturam id prestare absque habitu permanente, quails infunditur ei defecto, dummodò per quiddam aliud æquiualens, & ipsi pariter intrinsecum defectus talis habitus suppleatur, concors Theologorum sententiâ est, vt cum alijs notat Ripal. disp. 34. de Ente supern. sec. 1.

73 **I**gitur inteli Thomistæ præsertim recentiores omnino impossibile reputant, aliquem actum supernaturalem à naturâ effici nullo supernaturali auxilio intrinsecè instructâ, sed tantum extrinsecè adiutâ per voluntatem, aut omnipotentiam diuinam. Ita Bann. 1. p. q. 12. art. 5. dub. 3. Albelda disp. 27. sec. 3. Nazar. contr. 2. Ioan. à S. Th. disp. 14. Carmelitani tract. 2. disp. 4. dub. 4. & 5. Aluar. de Auxilijs disp. 67. Nauarret. tom. 1. contr. 39. §. 1. & 2. & alij. Communis tamen reliquorum Theologorum etiam Thomistarum sententiâ oppositum docet. Pro qua 44. doctores refert Ripal. disp. 34. citatâ sec. 3. Eam tenent Scot. cum suis, Nominales, & præter Palatium asserentem, nullam priscorum Theologorum oppositum sensisse, Angles, Trigos, Ioannem de Neapoli, Zumel, Lorcarn, Arag. Montes. Ripam, & alios huiusmodi Thomistas, tenent ex nostris Fonseca, Valen. Mol. Vazq. Soar. Salas, Alberti. Becan. Arrub. Lorin. Turtian. Quos referunt, & sequuntur Fasol. 1. p. q. 12. art. 5. dubit. 12. Herice disp. 47. cap. 2. Gran. disp. 6. de Visio. sec. 4. Tann. disp. 2. q. 6. dub. 3. Alarc. tract. 1. disp. 3. cap. 4. Ruiz disp. 36. de Prouid. sec. 2. & 3. Ripal. supra. Ouied. 1. 2. tract. 1. contr. 8. pun. 2. Franc. Amic. 1. p. disp. 9. sec. 12. Martinon disp. 8. sec. 2. Recupit. lib. 6. q. 18. & alij Recentiores. Cum quibus etiam sentit Ægid. Lusit. lib. 9. de Beat. q. 6. s. 5. quoad cæteros actus supernaturales, præter visionem Dei, quam exceptit.

Propositio 5.

Intellectus visionem Dei, & vniuersim 74 quæuis potentia naturalis suos actus supernaturales potest diuinitus efficere extrinsecè tantum eleuata per omnipotentiam diuinam absque omni intrinseco comprincipio secum actuè concurrente.

Probatur primò propositio auctoritate, S. Th. dicentis in 4. dist. 49. q. 2. art. 7. *Miraculosè fieri potest diuinâ virtute, quòd aliquis intellectus creatus non habens nisi dispositiones Viæ eleuetur ad videndum Deum per essentiam.* Certum quippe est, nullum comprincipium intrinsecum visionis Dei esse ex dispositionibus Viæ. Et q. 10. de Verit. art. 11. ait, posse mentem ad hoc miraculosè perducì, vt diuinâ essentia vniatur in statu Viæ modo illo, quo vniatur sibi in Patriâ sine hoc, quòd à lumine gloriæ perfundatur. Puta non solum permanenter, sed nec transeunter, cum sit loquutio vniuersalis, & negatiua. Vnde, quando S. Th. 2. 2. q. 125. art. 3. ad 2. ait, *Diuina essentia videri ab intellectu creato non potest, nisi per lumen gloriæ.* de potentia ordinariâ, non de absolutâ censendus est loqui. Cum enim similia habeat q. 13. de Verit. art. 2. non est censendus, vt putauit Capreolus, retractasse his in locis, quod in 4. sent. docuerat. Retractasset enim dictâ q. 13. de Verit. quod paulò ante q. 10. de Verit. dixerat. Quod non est credibile. Quare pro nostrâ propositione stare S. Th. censent Duran. in 4. dist. 49. q. 2. Palac. Mach. Zumel, & alij Thomistæ, præter cæteros nostræ sententiæ Auctores vbi supra.

75 **S**ecundò à ratione probatur propositio eo potissimum argumento, quo similes ad Dei potentiam absolutam spectantes probari solent. Quia nimirum actum supernaturalem à potentia naturali nullo comprincipio supernaturali intrinseco instructâ, sed à Deo tantum extrinsecè eleuatâ, & adiutâ fieri, ex nullo capite tert secum repugnantiam, siue implicationem contradictionis, vt ex solutione eorum, quæ solent opponi, constabit. Ergo non est id negandum possibile omnipotentia Dei. Maximè, cum celebre sit apud Theologos axioma illud, quod ita protulit S. Th. 1. p. q. 105. art. 5. in corp. *Erroneum est dicere, Deum non posse facere per se ipsum omnes determinatos effectus, qui fiunt per quamcumque causam creatam.* Id quod etiam habet Scot. in 3. dist. 14. q. 2. art. 2. Mitto alias rationes, quas affert Ripal. & vt minus efficaces rejicit Ouied. supra: apud quos poterunt videri.

76 **A**rguit primò contra nostram propositionem Aluar. ex Trid. sess. 6. cap. 5. decernente, non posse hominem sine gratiâ Dei moueri se ad iustitiam, inferens hinc absque auxilio intrinseco, de quo agimus, non posse hominem iuxta Concilium actus supernaturales efficere. Sed certè Concilium solum agit de auxilio gratiæ alliciente voluntatem ad bene operandum, quæ in sanctâ cogitatione, aut etiam motu indeliberato voluntatis consistit: neque effectiuè, sed tantum, vt mera conditio ad actus supernaturales concurrat. De quo in præsentì quæstione sermo non est. Non verò agit de auxilio complemente vires potentia naturalis, eamque eleuante, cum eademque concurrente effectiuè ad opera supernaturalia, qualis est habitus infusus, aut aliud quid
FFF 2 aquil.

æquivalens illi. De quo hic tractatur. Tum necessitas gratiæ, de qua agit, non de potentiâ absolutâ, sed de potentiâ ordinariâ est, vt notat Ripal. disp. 74. cit. n. 39. Præterquàm quòd Concilium tantùm intendit definire, non posse hominem viribus arbitrij ad iustificacionem disponi. Quod ad rem nostram non attinere, palam est.

77 Secundo arguit Aluarez. Deus per assistentiam extrinsecam omnipotentis suæ omnibus creaturis communem non potest eleuare naturam ad actus supernaturales, Ergo requiritur principium naturæ intrinsecum ad huiusmodi eleuationem. Respondeo, bifariam posse Deum dici assistere creaturis. Primò per sui immensitatem, aut etiam per earum conseruationem: & hæc assistentia omnibus creaturis communis est; neque ad rem nostram facit. Secundo per decretum concurrendi cum illis ad ipsarum operationes: & hoc aut potest esse illis debitum, quale est decretum, quo Deus concurrit cum omnibus causis naturalibus ad sua opera naturalia; vel etiam, quo concurrit cum causis aliunde iam per aliquid supernaturale præuini eleuatis ad opera supernaturalia: aut potest esse illis indebitum; & tale est, quod nos exigimus pro eleuatione naturæ ad opera supernaturalia, quando deest ei comprincipium intrinsecum eleuationum eius. Igitur assistentia omnipotentis specialis, quæ ex decreto isto naturæ indebita, & ex ipsa omnipotentia resultat, ea est, quam dicimus posse quàm optimè supplere defectum auxiliij, siue comprincipij intrinseci, de quo tractamus, & quæ auxiliium Dei extrinsecum eleuationum naturæ ad opus supernaturale vocari solet.

78 Tertio, Ex sententiâ nostrâ infert Aluarez, posse naturam viribus arbitrij, & sine gratiâ opera supernaturalia patrare, sed infert malè. Quia, quod fit à naturâ eleuatâ medio prædicto auxiliio extrinsecò, nec viribus arbitrij, nec sine gratiâ fit; cum illud sit merè gratuitum, & aliamque insuper respectu actus voluntatis gratiam cognitionis allicientis supponat.

79 Quarto obijcit Aluarez. Potentia creata intrinsecè non informata auxiliio supernaturali est purè naturalis. Ergo improporcionata, atque adeò impotens ad actus supernaturales. Respondeo, potentiam creatam seorsim sumptam, æquè esse purè naturalem, improporcionatam, & impotentem ad actus supernaturales, quando adest ei auxiliium intrinsecum, ac, quando extrinsecum; prout coniunctam verò cum auxiliio æquè manere supernaturalizatam, eleuatamque, & proporcionatam, atque adeò potentem ad actus supernaturales per extrinsecum auxiliium iam explicatum, ac per intrinsecum.

80 Quinto arguit. Deus non potest concurrere ad actum supernaturalem vitalem nisi vt causa vniuersalis; aliàs se solo actum vitalem posset facere. Quod repugnat, Ergo debet supponere potentiam vitalem intrinsecè completam per supernaturale auxiliium ad talem actum. Nego antecedens. Quia Deus vt causa particularis concurrere potest ad actum supernaturalem vitalem, supplendo concursus auxiliij intrinseci medio decreto concurrendi ad talem actum cum solâ potentiâ vitali indebita ipsi potentiæ; siue possit insuper supplere influxum ipsius potentiæ, faciendò se solo actum vitalem, siue secus. Quod non interest ad rem.

81 Sexto arguitur, Natura est causa principalis actus supernaturalis, Ergo ab intrinsecò de-

bet esse ei proporcionata: aliàs Deus extrinsecè concurrens cum illâ causa principalis esset intellectiõnis, & volitiõnis; fieretque, vt Deus intellectiõnis, & volitiõnis ita se productâ intelligeret, & vellet. Quod est absurdum, Respondeo, æquè dici posse naturam causam aut principalem, aut instrumentalem actus supernaturalis, siue per intrinsecum, siue per extrinsecum auxiliium iuuetur à Deo ad illum causandum, In quo solum potest esse quæstio de nomine iuxta dicta à nobis q. 1. Quoquo autem ex ijs modis Deus concurrit cum naturâ ad efficiendum actus eius intellectiõnis, & volitiõnis, quantumuis vt causa principalis, necunde fore, vt Deus per illos intelligat, & velit. Sicut neque auxiliium intrinsecum ad illos vt causa principalis iuxta Thomistam concurrens intelligit, & vult. Quia nimirum non sunt illi intellectiõnis, & volitiõnis Dei; sicut neque intrinseci auxiliij: quemadmodum sunt intellectiõnis, & volitiõnis naturæ per eos intellectiue, & volitiue.

82 Septimo arguitur, Habitus infusus est tota ratio, & virtus agendi actus supernaturales. Ergo natura nullatenus potest illos facere sine habitu infuso: faceret enim illos sine virtute ad ipsos faciendos. Quod est impossibile, Nego antecedens, si ita dicatur habitus tota ratio, & virtus agendi, vt nulla relinquatur naturæ virtus agendi immediatè eiusmodi actus, iuxta dicta q. 4. Quo cessat argumentum. Per quæ cætera, quæ opponi contra propositionem possunt, facile quisque diluet.

Propositio 2.

83 Omnes actus supernaturales etiam vitales, qui de factò fiunt à naturâ per comprincipium intrinsecum, diuinitus effici possent per solum auxiliium extrinsecum.

Hæc propositio contra Ripal. supra sect. 7. & multos alios ex Auctoribus nostræ sententiæ statutz proposit. 1. est. Quotquot enim putant, actum vitalem aut consistere in actione physica oriundâ à potentiâ vitali, aut eam in suo conceptu inuoluere, consequenter censent, actum vitalem supernaturalem nascentem à potentiâ vitali simul, & à comprincipio supernaturali ipsi intrinsecò in suo conceptu dicere actionem se ipsâ pendentem essentialiter tum à potentiâ vitali, tum à tali comprincipio; sine quo proinde talis actus à Deo se solo adiuuante potentiam nullatenus effici poterit; quia actio essentialiter pendens ab aliquo principio absque concursu in ipsam talis principij stare nullatenus potest, vt est notissimum. Quocirca Auctores isti solum dicunt, eos actus vitales supernaturales posse à naturâ effici adiuuà per solum auxiliium extrinsecum, (hoc est per omnipotentiam diminam motam speciali, indebitoque decreto Dei concurrendi cum ipsâ naturâ iuxta dicta n. 77.), qui alioquin per suam essentialitatem non sunt ab auxiliio intrinsecò dependentes. Vnde consequenter censent, duplex esse genus actuum supernaturalium vitalium in quauis materiâ, & circa quauis obiecta possibilium. Alterum eorum, quæ suapte essentialitè sunt dependentes ab auxiliio intrinsecò, atque adeò sine illo effici nequeunt. Alterum eorum, qui suapte item essentialitè sunt dependentes ab auxiliio extrinsecò, & sine illo etiam effici nequeunt.

Nos verò, qui cum multis alijs opinamur, 84 actus

actus vitales, saltem qui de facto dantur, per actionem superadditam ab ipsis adæquatè distinctam fieri: atque adeo, qui modò fiunt per vnam, oriundam essentialiter ab his principijs, potuisse fieri per aliam oriundam ab alijs iuxta doctrinam statutam in Pharo Scient. disp. 2. q. 1. consequenter asserimus, omnes actus vitales, qui de facto fiunt à naturà per comprincipium intrinsecum, diuinitus effici potuisse per solum auxilium extrinsecum, vt propositio data fert. Cuius proinde nulla maior desideratur probatio. Loquimur autem de actibus, qui de facto fiunt: quia hi sunt vt minimum iuxta dictam vniuersalem doctrinam, qui per actionem superadditam à se adæquatè distinctam fiunt. An verò intra latissimum possibilitatis campum sint aliqui se ipsis à suis principijs citra actionem superadditam dependentes, atque adeo impotes, vt aliter, quàm ab iisdem principijs, fiant, nec negamus modò, nec affirmamus.

85 Ex dictis inferitur, malè excepisse Egidium Lusitanum ab vniuersali doctrinà actuum supernaturalium statutà visionem beatificam: quasi hæc per auxilium Dei extrinsecum ab intellectu fieri nequeat; eo quòd lumen gloriæ, vt putat, non solum exercet in visionem munus causæ effectiue: eam cum intellectu faciendo, sed etiam munus causæ formalis manifestando obiectum: primumque munus benè per auxilium extrinsecum suppleri potest, secus secundum. Sed malè, inquam. Primò; quia lumen gloriæ in genere tantum causæ efficientis manifestat obiectam, faciendo cum intellectu visionem, quæ manifestatio eius formalis est: nulla quippe manifestatio obiecti formalis excogitari potest; quæ non sit formalis obiecti præsentatio, siue notificatio: qualis sola visio est, non lumen. Secundò; quia lumen non est forma visionis intrinsecè constituens ipsam, cum sit ab eà adæquatè distinctum, vt supponit Egidius ipse; neque est titulus, cur visio beatifica in vniuersum essentialiter sit connexa cum lumine, vt ex dictis hætenus constat. Ergo, quidquid sit de alio influxu luminis in visionem spectante ad genus causæ formalis, poterit optimè stare visio sine illo, atque adeo sine ipso lumine, per solum auxilium extrinsecum ab intellectu facta.

86 Deinde inferitur, malè etiam Arrub. apud Ripald. sect. 5. requirere ad actus supernaturales liberos præ necessarijs effectuum concursum aut habitus infusi, si adest, aut saltem gratiæ præuenientis, quæ in sancta cogitatione, aut etiam in motu voluntatis indeliberato consistit: quasi absque tali concursu libertas talium actuum stare non possit. Malè, inquam. Primò; quia ad rem nullum discrimen extat inter actus necessarios, & liberos; cum ad vtrosque debeat moueri voluntas per præuiam cogitationem; nec magis hi, quàm illi possant huius concursum effectuum in defectu habitus. Secundò; quia ad neutros requiritur huiusmodi effectibus concursus dictæ præuiæ cogitationis; cum sat sit, eam concurrere per modum conditionis, siue causæ moralis illuminantis, allicientis, mouentisque voluntatem ad operandum, vt mouet præuiam cogitatio etiam ad actus naturales, iuxta doctrinam vniuersalem traditam à nobis in Pharo disp. 7. q. 1. hypoth. 1.

87 Quarunt hic aliqui, vt videre est apud Recupit. lib. 6. q. 19. quænam sit causa subiectiua, atque etiam efficiens luminis gloriæ. In qua questione certum est primò, lumen gloriæ in in-

tellectu subiectari: quia datur ad eleuandum illum, vt videat Deum, iuxta dicta q. 3. In meà autem sententià non distinguente realiter intellectum ab animà adhuc est certius: quia non est aliud ab intellectu, in quo subiectetur. Secundò certum est, lumen gloriæ à solo Deo fieri; ipso intellectu non concurrente ad effectiorem eius: id enim commune est habitibus supernaturalibus, quale lumen est, à solo Deo infundi, vt concurs Theologorum sententia tenet. Dubitari tamen potest, an Christi humanitas vt physicum Dei instrumentum concurrat ad productionem luminis. Partem affirmatiuam tanquam probabilem tradit Soar. tom. 1. in 3. p. disp. 3. sec. 1. & latè tuerur Recupit. supra. Qui ad rem videndi. Ego enim ad materiam de Incarnatione, ad quam istud pertinet dubium, illud remitto.

Deinde quarunt hic nonnulli, an lumen gloriæ in ratione doni accidentalis sit omnium maximum. De qua questione opportunius alibi. Videatur interim Franc. Amic. 1. p. disp. 9. sec. 13. Vbi ex professò tractat illam.

QVAESTIO VI.

An sit possibilis species impressa, per quam Deus intuitiue videri possit.

89 **Q**uid nomine speciei impressæ veniat intelligendum, satis est notum ex Philosophià; ex dictisque à nobis in Pharo Scient. disp. 1. q. 1. & seqq. nimirum quædam qualitas, quæ instar cuiusdam seminis obiecti cognoscendi potentiam cognoscitiuam inuadit ad eius cognitionem faciendam, concurrente scilicet ad hanc effectiue simul cum illà iuxta nostram, & communem sententiam ibidem statutam. De huiusmodi igitur qualitate quærimus, an sit possibilis in ordine ad cognoscendum Deum intuitiue, & sicuti est in se. Negant communiter Thomistæ, Caiet. 1. p. q. 12. art. 2. Bana. ibid. dub. 1. Zumel disp. 2. Ripa dub. 2. Nazar. contr. 1. Nauarret. contr. 34. §. 2. Gonzal. disp. 25. sec. 3. Machin. disp. 15. sec. 1. Ioan. à S. Th. & Carmelitani ad eum art. 2. cum Syluestro, Ferrar. Sor. & cæteris omnibus communiter. Quibus accedunt ex nostris Arrub. 1. p. disp. 16. cap. 4. Gran. tract. 4. de Visione disp. 5. sec. 3. Tann. 1. p. disp. 2. q. 6. dub. 2. num. 11. & Ripalda in manuscriptis de visione, necnon Franc. Amic. 1. p. disp. 9. sec. 4. Recupit. lib. 6. q. 21. Quiros disp. 25. sec. 2. & seqq. & Derkenis disp. 7. de Deo cap. 7. Pro affirmatiuà verò sententià stant Mol. 1. p. q. 12. art. 2. disp. 1. Valen. q. 12. pun. 2. Falol. dubit. 10. Vazq. disp. 38. Becan. tract. 1. cap. 9. q. 2. Herice disp. 40. cap. 8. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 13. & disp. 30. Metaph. sec. 11. & tom. 1. in 3. p. disp. 29. sec. 2. Salas 1. 2. tract. 2. disp. 5. sec. 2. num. 33. Egid. Lusit. lib. 8. de Beat. p. 2. q. 2. art. 2. Arriaga tom. 1. in 1. p. disp. 8. sec. 2. subl. 3. Alarc. tract. 1. disp. 3. cap. 2. Gasp. Hurt. 1. p. disp. 10. diff. 3. Onied. 1. 2. tract. 1. contr. 8. punc. 4. & in Philos. contr. 13. de Anim. Præposit. 1. p. q. 12. art. 2. dnb. 2. Martinon disp. 8. sec. 3. Veken. disp. 11. n. 35. & apud eos alij.

Propositio vnica.

90 Possibilis est species impressa, per quam Deus intuitiue videri possit.

Potissima huius propositionis probatio ex solutione, refutationeque argumentorum, quibus ea ab Aduersarijs impetitur, petenda est. Huiusmodi enim propositionum, quae diuinam omnipotentiam commendant, adstruendo possibilitatem aliquarum rerum, de quarum impossibilitate non constat, in solutione, refutationeque argumentorum, quibus opposita impossibilitas induci iatenditur, stat potissima probatio, vt alias non semel est notatum. Interim tamen, dum argumenta aduersa diluimus, nonnulla etiam inferemus, quibus propositio data non parum confirmetur.

91 Igitur contra illam obicitur primo S. Th. cum quatuor ipsius argumentis, quibus 1. p. q. 12. art. 2. alijsque in locis probat, essentiam Dei ab intellectu creato per aliquam similitudinem videri non posse. Argumenta autem S. Th. huiusmodi sunt. Primum. Cognito per quaecunque similitudinem habita specularis est, & enigmatica, vt docet August. 15. de Trin. cap. 9. ex illo Apostoli, *Videmus nunc per speculum, & in enigmate*. Sed visio beatifica talis esse non potest. Ergo nec per similitudinem haberi. Secundum. Per similitudines inferioris ordinis rerum nullo modo superiora possunt cognosci; sicut per speciem corporis non potest cognosci essentia rei incorporea. Multo igitur minus per speciem creatam quaecunque potest essentia Dei videri. Tertium. Essentia Dei est suum esse. Sed nulla forma creata potest esse suum esse. Ergo nulla forma creata potest esse similitudo representans essentiam Dei. Quartum. Essentia Dei est aliquid incircumscriptum. Ergo per speciem creatam, quae quid limitatum est, representari non potest.

92 Respondeo, quod ad mentem S. Th. attinet, eam satis esse dubiam in re praesenti. Valent. & Salas arbitrantur, negare quidem illum, speciem impressam Dei possibilem esse, non tamen de potentia absoluta, sed de ordinaria. Vazq. cum Vigoracenser, lateque probare contendit disp. 39. S. Th. in praedictis non agere de specie impressa, sed de expressa, quae prius cognita ducat in cognitionem obiecti. Soar. Arrub. Egid. Heric. & omnes Thomistae supra commemorati vnanimiter opinantur, speciem impressam Dei tanquam omnino impossibilem reijci a S. Th. Fasol. vero existimat, S. Th. solum intendere, esse impossibilem in vniuersum speciem, siue ea impressa sit, siue expressa, per quam prius cognitam Deus, sicuti est in se, videatur. Quod late probat, relatis varijs textibus ipsius S. Th. Hanc ego expositionem (a qua expositio Vazq. parum recedit) amplector non nihil amplius explicatam. Itaque reor, S. Th. solum intendere, esse impossibilem similitudinem creatam, quaecunque ea sit, ad cuius instar cognoscatur Deus, vt est in se; ita, vt intellectus talem cognoscens similitudinem, in ea tanquam in substituto quodam obiectiuo cognoscat Deum; similemque subinde omnino, seu potius eundem conceptum obiectiuum formet de Deo, ac habet de tali similitudine pro Deo ipso substituta; qualiter nos pro praesenti statu

cognoscimus, quaecunque per species alienas, atque adeo etiam per alienas similitudines, perque substituta aliena cognoscimus, vt late explicatum est in Pharo disp. 2. q. 3. & saepe alias repetitum; & qualiter etiam saepe in imagine materiali solemus cognoscere prototypum tanquam in substituto, formando eundem conceptum obiectiuum prototypi, ac habemus imaginis. Per huiusmodi enim similitudinem obiectiuum cognosci Deum, & simul, prout est in se, intuitiue cognosci, termini sunt prorsus repugnantes; quia, quidquid per talem similitudinem cognoscitur, eo ipso ad instar alterius, & aliter, quam est in se, cognoscitur; & consequenter non, vt est in se. Et haec sane est similitudo creata, per quam Deum, vt est in se, cognosci non posse plane probant S. Th. argumenta. De qua proinde Doctor Angelicus censendus est loqui; non vero de specie impressa, de qua nos agimus in praesenti q.

Id quod non parum confirmatur. Quia, vt constat ex argumento *Sed contra*, de ea similitudine agit S. Th. quae facit cognitionem enigmatica, qualis iuxta Apollonem est nostra pro statu praesenti rerum insensatarum. Cognito autem enigmatica solum est, quae habetur per similitudinem obiectiuam tanquam per substitutum, atque adeo tanquam per quoddam anigma obiecti cogniti, iuxta dicta à nobis latius loco citato; non item, quae habetur per speciem impressam tanquam per comprincipium factiuum eius. Siquidem tales sunt iuxta S. Th. & omnes communiter cognitiones intuitiuae, quas habent Angeli de rebus naturalibus ab ipsarum speciebus impressis oriundae; & tamen sententia etiam S. T. & omnium non sunt enigmatica; cum sint intuitiuae, & clarissimae, atque adeo ipsarum rerum, prout sunt in se.

Ad argumenta igitur S. Th. quaecunque deum ratione inueniantur explicata à Thomistis, respondendum est, per ea quidem nequaquam reijci speciem impressam, per quam Deus ab intellectu creato videri possit vt per comprincipium visionis, sed speciem, seu similitudinem, ad cuius instar Deus possit cognosci, vt est in se, modo explicato. Et quidem, si superioritas Dei, infinitas eius, & necessitas in essendo impossibilitatem argueret speciei impressae ipsius Dei, vt per argumenta S. Th. Thomistae existimant probari; quasi per speciem impressam inferioris ordinis in essendo obiectum superioris ordinis in essendo nequeat intuitiue cognosci. Certè, potiori iure argueretur ex eodem capite contra plerosque ex Aduersarijs impossibilitas speciei expressae ipsius Dei, quam cum communi adstruximus supra disp. 17. q. 11. Imo & contra fidem argueretur impossibilitas visionis beatificae, aut etiam cuiuscunque principij talis visionis productiuum, qualis citra omne dubium est intellectus creatus, & lumen gloriae eleuans illum. Si enim species impressa, quae solum habet esse quoddam principium speciei expressae, & visionis Dei, propter sublimitatem tanti obiecti quid creatum esse non potest; cur ipsa species expressa, & visio, quae immediatius tanguit ipsum obiectum, ceteraque eius principia poterunt quid creatum esse? Certè Thomistae nullam vnquam congruam rationem excogitabunt, cur Deus formaliter representari, atque cognosci per visionem creatam possit, & non possit per speciem creatam representari virtualiter. Neque rationes, quae excogitarunt haec-

nus tanti momenti sunt, ut in illis refellendis oporteat morari. Videantur apud Doctores nostræ sententiæ satis, superque confutatæ.

95 Secundo contra nostram propositionem obijci solet. De ratione speciei impressæ est procedere naturaliter ab obiecto, cuius est species, casu, quod ab illo procedat, & non ab agente eminentiori. Ergo, si est possibilis species impressa Dei, cum ipsa non ab agente eminentiori, sed ab ipso Deo, qui est obiectum manare debeat, ab eo utique naturaliter, & necessariò erit oriunda. Quod tamen profus est impossibile. Nam Deus nihil ad extra potest producere ex necessitate naturæ: tum quia iste modus operandi imperfectus est: tum quia, quod ita à Deo procederet, non posset non esse infinitum, totamque Dei potentiam exhauriens, saltem in suo genere. Hoc argumento utuntur Nauarr. Albel. Granad. & alij.

96 Respondeo tamen primò, negando, de ratione speciei impressæ in vniuersum esse procedere naturaliter ab obiecto casu, quod ab illo procedat. Quia non est, cur sit productio speciei impressæ magis naturalis obiecto, quando illam producit, quam est productio ipsius cognitionis, quando ad illam immediate concurrat: & tamen in sententiâ Aduersariorum, & omnium, quando Deus immediate causat visionem sui, non ex necessitate naturæ, sed omnino liberè causat. Igitur omnino etiam liberè poterit sui speciem causare. Itaque, quidquid sit de alijs obiectis, Deus non necessariò, sed liberè potest causare sui speciem, sicut potest sui cognitionem: quin iste modus causandi magis conceptui speciei, quam conceptui cognitionis repugnet. Respondeo secundò, Deum non in quantum obiectum, sed solum in quantum omnipotentem esse principium causatum aut speciei, aut cognitionis sui. Vt sic autem exploratissimum est, illum non ut agens naturale, sed ut agens liberum operari. Eodem quippe modo aut sui speciem, aut sui visionem in intellectu beati potest producere, ac potest producere in intellectu vnius Angeli aut speciem, aut visionem alterius. Ad id enim opus non est, quod sit ipse in quantum omnipotens quid eminentius se ipso in quantum obiecto, ut constat. Quod autem Deus non in quantum obiectum, sed solum in quantum omnipotens sit principium causatum aut speciei, aut cognitionis sui, inferius q. 7. probandum est. Vbi de materia huius argumenti plura dicenda sunt.

97 Instabis. Species impressa ex suo conceptu semen quoddam obiecti est oriundum ab illo præcisè in quantum cognoscibili eo fine, ut per forum cognitionis conceptum à potentia cognoscitiuâ ipsum obiectum cognoscatur. Sed de ratione seminis est, naturaliter emitti à principio, cuius est semen. Ergo de ratione speciei impressæ est, naturaliter produci ab obiecto per ipsam cognoscibili in quantum cognoscibili: qualiter species impressa Dei à Deo produci non potest. Respondeo, speciem impressam metaphoricè dumtaxat dici semen obiecti, nec opus esse, quod metaphora in omnibus exactè obseruetur. Licet enim semen naturaliter semper à principio suo produci soleat, non est necesse, quod species pariter semper producat à suo obiecto. Fieri enim potest, ut vel ab ipso nascatur liberè, vel non ab ipso, sed ab alio nascatur. Neque requiritur, quod species à suo obiecto in quantum cognoscibili prodeat, ut ex dicendis quæst. 7. citatâ constabit.

Tertiò obijcitur. Omnis species impressa, 98 vicaria est obiecti ordinata naturâ suâ ad suppleendam vicem illius, quando illud aut absens est, aut improporcionatum potentia. Ergo species impressa Dei omnino impossibilis est. Probo consequentiam. Quia, cum repugnet, Deum aut absentem, aut improporcionatum esse intellectui creato illustrato lumine gloriæ: nec possit propterea vilo modo eius absentia suppleri, vel improporcionatio; consequitur, repugnare quoque, entitatem, de cuius conceptu essentiali sit, talem absentiam, aut improporcionem suppleri; qualis esset species impressa Dei. Respondeo primò, admittendo gratis, omnem speciem impressam vicariam esse obiecti ordinatam naturâ suâ ad suppleendum vicem illius; non tamen solum, quando illud absens, aut improporcionatum est, sed etiam quando quacunque aliâ de causâ per se non inluit in sui cognitionem. Sic enim bene stat, esse possibilem speciem impressam Dei, quæ valeat suppleri vicem obiecti non quidem improporcionati, aut absentis, sed nolentis pro nutu suo per se immediatè influere in sui visionem. Deinde respondeo secundò, negando, omnem speciem impressam vicariam obiecti esse debere ordinatam naturâ suâ ad suppleendam vicem illius. Tales enim esse non possunt species eorum obiectorum, ad quæ in quantum talia sunt nullatenus pertinet causare effectiue sui cognitionem: eo quod ad illam effectiue causandam aut immediatè, aut mediâ specie à se productâ nullam vim habent. Huiusmodi quippe obiectorum species neutiquam dici possunt se gerere ut vicariæ eorum, quando funguntur munere ad ipsa obiecta non pertinente, cuiusmodi est, cognitionem producere, quam ipsa nulla ratione producere valent. Esse autem plurima obiecta, quæ in quantum huiusmodi nullam habeat vim effectiuam suarum cognitionum, de eorumque genere esse substantiam diuinam, ex dicendis q. 7. competentum fiet. Quod si quis velit adhuc vocare, vicariam obiecti speciem, quæ ipsius obiecti progignit cognitionem, quantumuis ad hanc obiectum ipsum neque immediatè, neque mediatè valeat vilo modo concurrere, improprie quidem loquetur. Sed ego parum cum eo contendam. Loquatur, ut voluerit.

Aduerto hic, nonnullos eam dumtaxat 99 qualitatem speciem impressam vocare, quæ suâ naturâ ordinata est ad suppleendam impotentiam obiecti, vndeunque illud sit impotens ad causandam visionem. Quo iure speciem impressam Dei impossibilem esse dicunt: etsi fateantur possibilem qualitatem impressam ad causandam visionem, imò & valentem suppleri concursum actualem Dei obiectiuum. Cæterum hi abutentes vocabulo re ipsâ consentiunt nobiscum. Eam enim qualitatem, quam ipsi fatentur possibilem, vocamus nos cum communi speciem impressam; de cuius vtrique ratione solum est informare potentiam cognoscitiuam, complere eam in actu primo, iuuareque in actu secundo ad productionem cognitionis, atque adeo vltimò determinare illam, ut potius in hanc huius obiecti cognitionem, quam in aliam alterius prodeat. Quæ si per qualitatem possibilem comparatione visionis Dei possunt præstari, ut verè possunt, possibilis sanè est species impressa Dei, qualis talis qualitas est.

Quartò obijcitur ex Arrub. Repugnat, 100 quod Deus per aliquid à se distinctum reddatur proximè intelligibilis: quia ipse per suam essentiam

tiam proximè, & summè intelligibilis est, non solum terminatiuè, sed etiam motiue; & nulla entitas potest ab extrinseco accipere, quod per suam essentiam habet. Ergo repugnat species impressa Dei; quia de conceptu quidam speciei impressa est, reddere proximè intelligibile obiectum, cuius est species. Respondeo, non repugnare, quod habeat entitas, diuerso tamen modo, ab extrinseco aliquid, quod ab intrinseco, & per suam essentiam habet. Quamuis enim ignis per suam essentiam habeat esse proximè productiuum calorem, id ipsum potest habere insuper per calorem sibi inhaerentem; quia non est, cur calor nequeat esse immediatè producibilis tum ab ipsa substantià ignis, tum ab alio calore. Deus etiam medio igne à se producto potest alium ignem causare, cuius per se proximè, & immediatè se solo causatiuus est. Quidni igitur poterit medià specie impressa producere visionem sui, quantumuis eam per se ipsum immediatè, & se solo possit producere? Quod est, posse per speciem impressam extrinsecè reddi proximè intelligibilem, quo sensu loquitur obiecto; tamen si intrinsecè per se ipsum proximè intelligibilis sit. Et quidem, si Angelus, vt communis sententia fert, ita est per suam essentiam proximè à se intelligibilis, seu immediatè causatiuus suæ de se cognitionis, vt etiam per speciem à Deo productam talis possit euadere; quia non est, cur nequeat imprimi cuius Angeli species de ipso, quæ imprimitur alteri Angelo; cur repugnet, Deum pariter reddi proximè intelligibilem per speciem, quantumuis talis sit intrinsecè per suam substantiam?

107

Quintò obijcitur. Positâ in mente Beati specie impressa Dei, duo sequuntur contradictoria; nempe producturam illam connaturaliter visionem; quia esset principium connaturale eius simul cum intellectu Beati, & lumine gloriæ; & non producturam connaturaliter, quia in conspectu substantiæ Dei agentis principalis speciei, quæ esset instrumentum, neutiquam deberetur ei visionis productio. Respondeo, positâ specie Dei in mente Beati, nequaquam posse productionem visionis insolidum, & adæquatè debitam esse tum speciei, tum substantiæ Dei, vt est notum: quia prorsus repugnat, vt ius adæquatè ad eandem rem in multis subiectis insolidum reperiat; cum esse ius insolidum, & adæquatè huius subiecti aliud non sit ex conceptu suo, quam esse ius huius solius, & non alterius. Vel ergo in alterutrà tantum erit ius adæquatè; & sic ea solum produceret connaturaliter visionem: vel in vtrâque inadæquatè; & sic ambæ indiuisim ad illam producendam concurrent. Si ius aliquod siue totale, siue parziale ad producendam visionem speciei prædictæ concedas in conspectu substantiæ Dei, ecce connaturaliter ipsa visionem causabit, siue seorsim à Dei substantiâ per modum obiecti concurrente, siue simul cum illâ. Si verò omnè ius illi neges, soli diuinæ substantiæ vt obiecto attribuens; fateor tibi, in tali opinione nullatenus posse visionem connaturaliter nasci ab specie. Meâ tamen id nihil interest ad rem præsentem, dum possit supernaturaliter, vt verè poterit. Quocumque igitur modo philosophis de huiusmodi iuribus, seu debitis naturalibus, contra possibilitatem speciei, quam modò adstruere molimur, nihil prorsus concluditur. In meâ tamen sententiâ res planior est, qui censeo, diuinam substantiam nullum ius titulo obiecti habere

ad producendam sui visionem; vt pote quæ non titulo obiecti, sed titulo causæ vniuersalis concurret ad illam, vt in seqq. ostendam.

Sextò obijcitur ex Machin. Gran. & alijs. 108
Visio Dei à solâ substantiâ diuinâ, tanquam à connaturali principio petit oriri; quia sola obiecta, dum sunt præsentia, & proportionata, qualis est semper substantia Dei, principia connaturalia sunt cognitionum suarum; species connaturalium succedunt in eorum defectum. Ergo repugnat connaturale instrumentum dictæ visionis, qualis species impressa deberet esse. Ergo absolute repugnat talis species. Admissio imprimis antecedente, & primâ consequentiâ; nego secundam. Quia, licet nequiret species impressa esse causa connaturalis visionis, eo quod soli substantiæ Dei debita, & connaturalis esset eius productio; inde profectò non inferitur, esse impossibile absolute talem speciem, quæ supernaturaliter saltem esset visionis causatiua, vt etiam num. præced. notatum est. Sed liberiore incedens viâ nego antecens, & probationem. Quia existimo pleraque obiecta, quæ obiecta sunt, non esse connaturalia principia suarum cognitionum, quantumuis sint præsentia, & proportionata; de eorumque numero esse substantiam diuinam, De quo infra q. 7. tractandum.

Mitto alia leuiora, quæ ex dictis facile ab vnoquoque retundi possunt; & apud Egid. supra, apud Fasolum, Herice, Amicum, & Recapitulum proposita, & refutata videri possunt. Venioque septimo loco ad illud, quo Ripaldanovâ quadam viâ conatur stabilire repugnantiam speciei impressæ Dei. Pro quo supponit ex antea à se statutis, Deum in sui visionem duplicem concurrere habere; alterum vniuersalem per modum causæ primæ; alterum particulatam per modum obiecti; vtrumque autem immediatum, & liberum. Censet enim, ad perfectionem Dei spectare dominium immediatum in suam actionem, non solum, quam exhibet vt causa prima vniuersalis per omnipotentiam, sed etiam, quam exhibet vt causa obiectiua particularis per naturam, per aliasque suas formalitates cognoscibiles. Hinc ita format argumentum. Species impressa vicaria concursus obiectiui derogaret immediato, & perfectissimo dominio, quod Deus in talem concurrere habet. Ergo implicatoria est omnino talis species. Consequentia liquet. Quia Deus eiusmodi immediato dominio sine imperfectione, & consequenter absolute carere non potest. Antecedens autem probatur. Quia, positâ prædictâ specie, nequiret Deus immediatè per modum obiecti impedire visionem sui, actionemve productiuam eius cohibere eo quod tunc in quantum obiectum non immediatè, sed remote, mediâ videlicet specie, concurreret ad illam. Dominium autem immediatum in aliquam actionem absque immediatâ potestate illam impediendi non datur, vt notum est. Confirmat, & declarat amplius. Deus vt causa prima non potest delegare alicui qualitati create concurrere suum generalem; quia vt causa prima nequit non concurrere immediatè ad omnem effectum creatum propter dominium immediatum, quod in illum, in eiusve causationem debet habere, vt vno ore contra Durandum consentitur alijs Theologis quorum plerique seueris notis inurunt Durandi sententiam. Ergo neque concurrere suum obiectiuum potest Deus vt causa obiectiua particularis delegare speciei impressæ propter dominium

immediatum, quod etiam debet habere in talem concursum. Etenim tam essentialis est naturæ diuinæ virtus obiectiua immediatè dominatiua visionis, quam est essentialis omnipotentia virtus generalis immediatè dominatiua cuiusvis effectus. Nec minùs dominio obiectiuo naturæ diuinæ derogaretur, si Deus per modum obiecti mediâ specie impressâ, & non immediatè concurreret ad visionem sui, quam derogaretur dominio vniuersali omnipotentia, si Deus mediâ qualitate, & non immediatè concurreret ad quemuis effectum.

104 Acuta sanè cogitatio, in quam etiam incidit Recupit. q. 21. citatâ n. 28. Sed me non mouet. Primò; quia cenſeo, Deum nullo peculiari concursu concurrere ad visionem sui per modum obiecti, præter eum, quo vniuersaliter concurrat per modum causæ primæ ad reliquos effectus creatos. Quod infra q. 7. probandum mihi est. Sublato autem à Deo huiusmodi obiectiuo, atque peculiari concursu, tota ruit argumentatio facta, vt constat. Secundò; quia demus, naturam diuinam talem concursum obiectiuum per se immediatè posse præstare; quid vetat, vt illum non præstet de facto, sed visio aut à solâ omnipotentia, aut ab ipsâ simul, & abspecie impressâ procedat? Quemadmodum enim visio, quæ se Angelus intuetur, ab ipsâ Angeli substantiâ tanquam ab obiecto proprio immediatè, & connaturaliter nascitur; & nihilominus aut à solo Deo, aut à Deo simul, & ab specie Angelo impressâ supernaturaliter saltem produci potest, vt communissima Theologorum sententia fert. Ita pariter non est, cur visio beata supernaturaliter saltem nequeat procedere aut à solo Deo vt omnipotenti, aut insuper ab specie impressâ: tametsi connaturaliter ab ipso Deo in quantum obiecto nascatur. Nulla enim idonea ratio videtur reddi posse, cur visio beata maiori necessitate petat produci immediatè à suo obiecto vt obiecto, quam petat visio Angeli produci à suo. Deus quippe vt summum dici potest vendicare sibi dominium obiectiuum immediatum in visionem, quæ ab ipso vt ab obiecto procedit de facto: non itidem in eam, in quam de facto non confert concursum obiectiuum. Posse autem non conferre, cum visio re ipsâ aliunde nascitur, inde insuper confirmatur. Quia passim non confert Deus in effectus causarum secundarum, dum isti à suis causis adiutis eius concursu vniuersali nascuntur, concursum, quem in ipsos se solo vt causa particularis independentè à causis secundis possit conferre. Tertio; quia demus præterea, repugnare, quòd Deus non exerceat dominium obiectiuum immediatum in quamlibet visionem sui, sicut repugnat, quòd non exerceat dominium causæ primæ immediatum in quemlibet effectum creatum. Per hoc profectò non adstruitur impossibilitas speciei impressæ, vt contendit Ripaldæ. Quia, sicut citra dispendium dominij immediati causæ primæ producit Deus plerisque effectus per causas secundas concurrentes simul cum illis ad ipsos effectus; ita citra dispendium dominij obiectiuo immediati poterit Deus per speciem impressam concurrentes simul cum illa producere visionem sui; vt per intellectum creatum, & lumen gloriæ producit iuxta sententiam omnium. Fore autem, vt illa retineret adhuc conceptum quiditatum speciei impressæ, (quicquid nonnulli contradicant); tamen concursum æquatum obiecti supplere non possit, ex postmodum dicendis constabit. Liqueat ergo, per huiusmodi

argumentationem Ripaldæ, & Recupiti non magis solidè, quam per alias speciem impressam Dei probari impossibilem.

Accedat iam octauo loco Recupitus, qui 105 q. 21. citatâ post reiectas in cap. 1. octo implicantiis, vt ipse loquitur, adductas ab alijs totidem cap. 2. & 3. ex quibusdam principijs suppositis exhibet, quibus, speciem impressam Dei omnino impossibilem esse, probare contendit. Supponit itaque ex communi, speciem impressam se habere ex parte obiecti, lumen autem, & alios habitus ex parte potentia. Speciem autem ex parte obiecti se habere, alijs reiectis explanationibus, dicit, in eo consistere, quòd species impressa ex suo conceptu sit complementum obiecti, & perfectio eius in ratione intelligibilis tanquam eius actiuitas, & instrumentum. Quo fit, vt per suam essentialitatem supponat obiectum perfectibile, atque adeò non perfectum per se in ratione intelligibilis; quale putat esse omne ens creatum: quia omne ens creatum, (inquit q. 20. n. 5.) sicut est deficiens in ratione entis, ita est deficiens in ratione intelligibilis; & sicut participat rationem entis cum aliquo defectu, ita etiam rationem intelligibilis: cum tamen ens inereatum nullo modo deficiens, atque adeò nullo modo perfectibile per aliud à se distinctum sit. Vnde speciem impressam appellat accidens obiectiuum, id est perfectiuum obiecti, cuius est species. Deinde supponit, accidens ex conceptu suo esse perfectiuum substantia, siue subiecti: atque ita implicare accidens, quòd nullius subiecti sit perfectiuum, nisi subiecti essentialiter eandem perfectionem præhabentis. Hoc enim ipso esset, & non esset perfectiuum. Esset; quia accidens talis subiecti. Et non esset; quia ratio perfectiui intrinsecè respicit perfectibile: perfectibile autem importat carentiam in se eius perfectionis, secundum quam est ab alio perfectibile. Accidens autem prout perfectiuum subiecti, cuius est accidens, vocat accidens subiectiuum. His positis.

Speciem impressam Dei esse impossibilem 106 probat primò. Implicat accidens subiectiuum, quòd nullius subiecti sit perfectiuum; eo quòd subiectum, cuius solius est accidens subiectiuum, non est perfectibile. Ergo implicat accidens obiectiuum, quòd nullius obiecti sit perfectiuum; eo quòd obiectum, cuius solius est accidens obiectiuum, non est perfectibile. Sed talis est ex suo conceptu species impressa Dei. Ergo implicat. Quòd argumentum late extendit; etsi ex principijs suppositis satis videatur constare. Probat secundò. Quia species impressa Dei neque esset principium merè obediens visionis; tum quia omnis species impressa principium connaturale est speciei expressæ; tum quia lapis, & quiduis aliud principium merè obediens visionis esse potest, cum tamen non sit species: neque esset principium connaturale visionis; quia talis connaturalitas nec comparatione potentia, cui sufficit lumen, nec comparatione obiecti, quòd per se est connaturale principium, atque adeò nec comparatione actus ei conueniret. Nullum ergo esset principium visionis. Cum tamen principium eius esse ponatur hoc ipso, quòd ponatur esse species impressa comparatione eius. Tertio. Quia eiusmodi species deberet esse instrumentum connaturale ad visionem, (obediens enim omne ens creatum potest); atque adeò disponeret aliquod subiectum ad illam. Hoc namque est de ratione instrumenti connaturalis, (vt ex q. 4. supponit

ponit probatum). Sed neque essentiam diuinam ut subiectum posset disponere; quia illa per quidpiam in se receptum indisponibilis est; neque intellectum creatum; quia hic disponitur adæquate per lumen. Aliud autem non est. Ergo, Quarto. Quia eiusmodi species esset accidens innaturale, & violentum omni subiecto; quod est contra rationem accidentis; quia talis esset intellectui vnico suo subiecto, vt pote cui, supposito, quod videat Deum, connaturale est videre illum per essentiam, & non per speciem creatam. Quinto. Implicat ens, quod per suam essentiam nequeat exillere, nisi in statu sibi innaturali, & violento: quia exigeret naturam suam existentiam sibi ipsi violentam: simulque subinde exigeret suam non existentiam: tum simul sibi ipsi naturale, & innaturale esset. Quæ planè sunt implicatoria. Sed talis esset species impressa Dei: quia esset innaturalis, atque aded contra naturam sui subiecti, & obiecti, ad quæ essentialiter ordinatur iuxta dicta; & consequenter innaturalis, & contra naturam sui: quandoquidem, quod est contra naturam finis, nequit esse iuxta naturam medijs essentialiter ordinati ad talem finem. Ergo, Sexto. Talis species esset essentialiter superuacua; quia supponeret obiectum ex se completum in ratione obiecti, & intellectum completum in ratione potentie per lumen. Ergo est impossibilis; quale est omne essentialiter superfluum. Huic sexto argumento iuncto cum primo nuntur vnicè Derkennis vbi supra, reiectis alijs. Septimo arguit Recupit, vbi supra Ripalda, Octauo. Talis species, si esset possibilis, ex vna parte esset supernaturalis, vt omnes fatentur. Ex alia verò posset esse substantialis; quia conceptus speciei non opponitur conceptui substantie; siquidem ille cum substantia diuina, & Angelicâ reperitur identificatus. Ergo, si esset possibilis, possibilis esset substantia supernaturalis contra sententiam communem.

107

Sed verò neque hæc me mouent, vt speciem impressam Dei impossibilem repute. Etenim, quod attinet ad primam suppositionem à Recupito factam, fallum imprimis est, speciem impressam de suo conceptu ita esse perfectionem sui obiecti in esse intelligibilem; vt intrinsece, & per essentiam supponat imperfectionem eius consistentem in impotentia ad concurrendum effectiue per se immediatè in sui cognitionem. (Si enim hoc esset de conceptu speciei impressæ; manifestè esset impossibilis species impressa Dei; quia manifestè est impossibilis entitas supponens per essentiam suam talem impotentiam in Deo, connexaque subinde essentialiter cum tali Dei impotentia prorsus chimericâ). Quod autem id sit fallum, probatur primò; quia multa obiecta, quorum dantur, aut circa dubium dari possunt species impressæ, potentiam habeant ad concurrendum effectiue per se immediatè in sui cognitionem, vt cernere est in Angelis, & animabus separatis valentibus iuxta communem sententiam, per se immediatè concurrere effectiue in sui cognitionem, non solum, qua cognoscuntur à se ipsis, sed etiam, qua cognoscuntur ab alijs, quibus intimè præsentibus sunt. Ergo non est de ratione speciei impressæ, supponere in obiecto suo impotentiam oppositam. Itaque, sicut verissimè sunt species impressæ, quæ ad cognoscendum Gabrielem dantur cæteris Angelis; etsi illæ non supponant in Gabriele defectum potentie ad efficiendum immediatè cognitiones, quas ipsæ effi-

ciunt, sed vt summum defectum applicationis talis potentie per præsentiam intum eius; ita verissimè esset species impressa qualitas data ad Deum videndum intellectui alijs completo in ratione potentie intellectiue; etsi ea non supponeret in Deo defectum potentie ad faciendam per se solum cum tali intellectu talem visionem, sed vt summum defectum applicationis talis potentie per decretum ita illam faciendi. Huiusmodi quippe qualitatem, non negat possibilem Recupitus. Sed contendit, eam non fore verè speciem impressam. Secundò probatur id ipsum; quia species impressa, per quam sibi identificatam cognoscit Deus obiecta creata iuxta principia ipsius Recupiti, & aliorum, non supponit intrinsece, & essentialiter obiecta ipsa prout imperfecta modo dicto in ratione intelligibilium; alioquin cum eis vt sic esset talis species, atque aded tota entitas Dei connexa intrinsece, & essentialiter contra sententiam magis communem, & mihi verissimam supraque disp. 4. q. 2. stabilitam; Ergo eiusmodi suppositio non est de conceptu speciei impressæ in vniuersum.

Deinde fallum est, speciem impressam ex suo conceptu esse complementum obiecti, & perfectionem eius in ratione intelligibilis tanquam eius actiuitatem, & instrumentum. Quia pleraque obiecta intelligibilia neque per se, neque per speciem à se productam factiua sunt sui intellectiōis, vt videbimus q. 7. Atque ita absque vilo titulo species, per quam illa fit, dicitur talium obiectorum actiuitas, & instrumentum; subindeque neque adest titulus, cur species ponitur, quam intellectio ipsa talium obiectorum perfectio esse dicatur. Etenim, quod intellectio sit actus recipiens obiectum, ad illudque terminatus ex suo conceptu, nihil prorsus refert ad hoc, vt species, per quam illa fit, actiuitas, & instrumentum dicatur talis obiecti, quando obiectum nullum confert effectiuum influxum aut in speciem ipsam, aut simul cum ipsa in eius effectum. Quemadmodum, quod vnio materię, & formæ viuētis fit actus respiciens ex conceptu suo materiam, & formam, nihil prorsus refert ad hoc, vt semen, per quod illa fit, actiuitas, & instrumentum dicatur ipsius materię, & formæ. Id quod in cæteris quibusque actibus neque immediatè, neque mediatè factis à suis terminis cernere est. Alioquin species identificata cum Deo, aut eertè principium virtualiter effectiuum intellectiōis, qua Deus cognoscit obiectum quoduis creatum, eodem iure ipsius obiecti dicendum esset actiuitas, & instrumentum. Quod est absurdum.

Ex quibus colligitur primò, intelligibilitatem obiectorum, quæ sequitur rationem entis, nullatenus inuolnere in suo conceptu potentiam factiuam intellectiōis, aut immediatè, aut mediatè. Alioquin nullum ens creatum esset intelligibile à Deo; & pleraque à nullo intellectu intelligibilia essent; quia nullum ens creatum intellectiōis diuina, & pleraque nullius intellectiōis factiua sunt aut immediatè, aut mediatè specie à se facta. Intelligibilitas ergo, quæ est passio entis, in solâ aptitudine, sine potentia ad terminandam sui intellectiōem consistit; quia hoc ipso, quod aliquid habet in se aliquid esse, tale esse potest intelligi. Possè autem intelligi aliud non est, quàm posse terminare sui intellectiōem.

Secundò colligitur, ens creatum, quantumvis sit deficiens, & imperfectum in ratione entis.

115

110 *is*, quantumvisque etiam non sit factuum ab intrinseco intellectiois sui, in ratione tamen intelligibilis desciens, & imperfectum dicendum non esse, ut vult Recupitus. Siquidem, quale quale est in se, cum omnimoda perfectione intelligi potest, intelligibileque est subinde, de factoque intellectum à Deo hoc ipso, quod intellectio diuina de eo ab omni penitus imperfectione immunis est.

111 Tertiò colligitur, effatum illud desumptum ex August. lib. 9. de Trinit. cap. vlt. *Ab obiecto & potentia patitur notitia*, aut solum habere locum in notitiâ, in quam obiectum aut per se, aut mediâ specie à se productâ effectiue influit; aut, si in omni notitiâ habet locum, solum intendere, obiectum ad existentiam eius aliquâ ratione conducere siue per modum causâ immediatâ, aut mediatâ, siue per modum conditionis causandi. Omne enim obiectum conditio est aliquo modo requisita ad sui veram cognitionem; quæ sola, propriè loquendo, notitia dicitur: quia, quidquid verè cognoscitur, de suo habet aliquo modo, & in aliquo statu esse illud, quod cognitioni subest, siue ipsam terminat, antecedenter ad talem cognitionem, & independentè ab illâ, iuxta explicata à nobis de statibus entium in Pharo Scient. disp. 10. penes quod esse conditio est præuia conducens ad talem cognitionem ad eum modum, quo possibilitas effectus conditio præuia est, & requisita, ut causa euadat proximè potens ad illum producendum, ut ostendimus in eadem Pharo disp. 8. q. 5.

112 Quartò colligitur, speciem impressam in vniuersum non ideo ex parte obiecti se habere; quia actiuitas, & perfectio eius est, ut dicebat Recupitus; sed eatenus solum dici posse se habere ex parte obiecti, & non ex parte potentie, quatenus vltimò complens adæquatum principium cognitionis, atque adeò representationis formalis huius determinati obiecti præ alijs virtualis quædam representatio, virtualisque subinde veluti imago talis obiecti præ alijs censetur esse. Quod munus non habet lumen gloriæ respectu visionis Dei præcisè in quantum eleuatiuum est intellectus ad eam connaturaliter causandam, Ob idque illud ex parte potentie intellectiue, non verò ex parte obiecti intellecti se habere dicitur. Quo sensu autem species impressa præ cæteris cognitionis principijs ex parte obiecti se habere dicitur, eodem, & non alio venit per quamdam metaphoram dicenda sumpta vniuersè semen obiecti. Dico *sumpta vniuersè*. Quia species producta, impressaque potentie ab obiecto, vnde locutio ista desumpta est, maiori cum similitudine, cum strictiori que metaphorâ dicenda venit speciatim obiecti semen. Adde, à multis negari, speciem se tenere ex parte obiecti, & non ex parte potentie. E quibus sunt Egid. Lust. lib. 8. de Beat. 2. p. q. 3. art. 1. & Oued. 1. 2. tract. 1. contr. 8. punct. 5. Sed his est de modo tantum loquendi, in qua cum communi in sensu explicato cenfeo loquendum.

113 Ex quibus omnibus concluditur, ad conceptum, siue ad essentiam speciei impressæ in vniuersum dumtaxat requiri, quòd sit vltimum complementum principij adæquati cognitionis huius determinati obiecti præ alijs. Aut certè, qualitatem istud prædicatum habentem censemus debere appellari speciem impressam, iuxta communem Doctorum existimationem, & acceptionem; possibilemque subinde asserimus speciem

impressam comparatione visionis Dei. Quòd si quis non istam, sed qualitatem habentem insuper prædicatum supponens imperfectionem Deo impossibilem speciem impressam dici velit, vltro ei fatebimur, huiusmodi speciem impressam impossibilem esse. Sed neque ipse negare poterit, esse possibilem qualitatem visionis Dei factiuam, quam nos vocamus speciem impressam, & cuius solius possibilitatem conamur adstruere. Fietque, ut quæstio ad solum nomen reducatur, ut solent plerunque, quæ circa essentias rerum versantur. An scilicet qualitas, quam omnes iam consueverunt possibilem; vel potius qualitas, quam omnes etiam iam impossibilem iudicamus, species impressa Dei appellanda sit. Stando igitur in acceptione speciei impressæ, quam omnibus benè loquentibus retinendam esse probauimus, promptum erit ex dictis diluere argumenta Recupiti proposita n. 106.

114 Ad primum respondeo, quidquid sit de impossibilitate accidentis subiectiui nullius subiecti perfectibilis; nequaquam esse impossibile, accidens, quod arguens appellat obiectiuum, nullius obiecti perfectiui in sensu intento ab ipso arguente. Tale enim est accidens possibile, quod nos appellamus speciem impressam effectiuam visionis Dei, ut constat ex dictis.

115 Ad secundum respondeo, apud me, qui cenfeo, Deum non titulo obiecti, sed titulo tantum causæ vniuersalis concurrere ad visionem sui, atque adeò illum nullum ius ad talem visionem titulo obiecti habere, connaturale principium ipsius visionis esse speciem impressam, utpote habentem simul cum intellectu eleuato connaturale, imò & adæquatum ius ad illam. Apud eos verò, qui putant, Deum per modum obiecti concurrere ad visionem sui, atque adeò ius aliquod titulo obiecti habere ad illam simul cum intellectu eleuato, cenfeo etiam, speciem impressam, si detur, connaturale principium fore visionis. Licet enim ea in tali opinione necessaria non sit ad constituendum connaturale, & adæquatum visionis principium; constituet tamen nihilominus casu, quòd detur, iusque ad visionem, quod in obiecto cum intellectu eleuato adæquatum esset, posita specie inadæquatum erit: quia cum specie ipsâ diuidetur. Vniuersaliter enim, quoribus causæ sufficienti ad effectum (quæ sumpta seorsim ius adæquatum haberet ad illum, connaturaliterque subinde influxum adæquatum in illum conferret) accedit altera de suo etiam sufficiens ad eundem effectum; ambarum ius ad talem effectum inadæquatum redditur; ambarum simul subinde connaturaliter ad eum concurrunt concursibus inadæquatis, siue partialibus. Addo, stando in dictâ sententiâ, ex suppositione, quòd Deus decerneret, ut posset, negare sibi concursum debitum obiectiuum, fore, ut ius ad visionem, quod speciei eum intellectu eleuato competeret, tunc adæquatum esset. Si quis tamen, stando in sententiâ dictâ, contendat, Deum per modum obiecti simul cum intellectu eleuato non posse non vendicare sibi ius adæquatum ad visionem; atque adeò non esse possibilem superadditam qualitatem, cui in eius conspectu visio vllò modo debita sit: hoc toto admisso, adhuc poterit dici, possibilem esse superadditam qualitatem, quæ simul cum Deo ut obiecto, & cum intellectu eleuato supernaturaliter, id est, concursu sibi indebito, ad visionem possit concurrere: quia talis qualitas necunde probari potest impossibilis. Quæ subinde, etsi sit principium

pium obedientiale visionis. species impressa nihilominus etiam veniet dicenda: quia etiam erit vitium complementum principij adæquati visionis huius obiecti præ alijs, quod ipsa constituet. Neque sequitur hinc, lapidem dici etiam posse speciem impressam, admissio insuper, quod lapis sit eleuabilis ad visionem causandam, vt probabilis opinio fert: quia lapis solum habet iuxta sententiam istam virtutem omni creaturæ communem ad omnes affectus possibiles eleuabilem. At illa qualitas insuper haberet specialem virtutem ad solam visionem eleuabilem, (à quâ haberet esse speciem impressam); sicut intellectus specialem citra omne dubium præ cæteris creaturis virtutem habet eleuabilem ad visionem, etiam stando in dictâ sententiâ. Ex quibus etiam patet, quid sit respondendum ad tertium.

116 Ad quartum dico, speciem impressam, quam adstruimus possibilem, esse accidens innaturale intellectui considerato secundum se; ipsi verò prout instructo lumine gloriæ esse conuaturale. Sed esto, sit ei omnibus modis innaturale. Hinc non sequitur, esse eidem violentum, vt patet in ipso lumine, quod citra dubium est accidens suo unico subiecto, scilicet intellectui, innaturale; nec tamen eidem violentum est. Innaturale enim dicitur, quod est præter debitum, aut etiam exigentiam naturæ, violentum verò, quod contra exigentiam, & debitum naturæ est. Ex quo patet, quid sit respondendum ad quartum. Quod, si quid probaret, probaret vtique, nec lumen gloriæ, nec alia huiusmodi innaturalia accidentia possibile esse.

117 Ad sextum respondeo, speciem impressam in meâ sententiâ ne naturaliter quidem esse superfluum, nedum essentialiter, vt apparebit ex dicendis q. 8. In sententiâ autem tribuente Deo influxum specialem obiectiuum, etsi naturaliter necessaria non esset; essentialiter tamen non esset superflua; tum quia, semel datâ, obiectum solum conferret in visionem concursum connaturalem partialem; necessariusque iam esset subinde concursus speciei ad adæquatum connaturalem influxum: tum quia ex hypothesi, quod Deus negare sibi vellet specialem concursum obiectiuum, species iam esset necessaria simpliciter ad connaturalem influxum iuxta dicta num. 115. Sed esto non posset concurrere species ad visionem, nisi solum obedientialiter, adhuc non haberet superfluitatem reddentem eam impossibilem, vt non habent aliæ virtutes merè obedientiales ad effectus, qui aliunde sufficientes causas sui connaturales habent. Ad septimum iam supra est satisfactum.

118 Ad octauum denique dico, esto ex sententiâ nostrâ sequeretur esse possibilem speciem supernaturalem substantialem, nullum fore id absurdum; tum quia absolute est probabile, substantiam supernaturalem adhuc per se subsistentem non repugnare: tum quia aliquod complementum substantiale, & supernaturale substantiæ naturalis per se subsistentis non videtur negari posse possibile propter vnionem hypostaticam, quæ tale quid est. Species autem supernaturalis substantialis complementum quoddam substantiæ naturalis censeri posset. Cæterum, ne huiusmodi quidem speciem substantialem esse possibilem, sequitur ex sententiâ nostrâ: quia species, quam nos possibilem adstruimus, cum sit quid adiectum intellectui, & ei inherens, non potest non esse quid ex suo conceptu accidentale.

Postremò Amicus, vbi supra, reiectis videri aliorum argumentis vt parum efficacibus ad probandam impossibilitatem speciei impressæ Dei, inde eam probat. Quia species impressa essentialiter ordinatur ad expressam. At species expressa Dei repugnat. Ergo & impressa. Sed verò non repugnare, sed dari de facto in videntibus Deum speciem expressam ipsius Dei, satis superque ostendimus supra disp. 17. q. 11. contra Amicum ipsum, & alios. Adde tamen, etsi repugnaret speciei expressæ Dei, supposito, quod non repugnat, sed de facto datur Dei visio, fore vtique, vt non repugnaret species impressa; quia non est, vnde repugnet principium accidentalitatis ex parte obiecti se habens, quod intellectui adiunctum inuenit eum ad producendum Dei visionem; in quocunque demum Dei visio dicatur consistere. Tale autem principium dicimus fore speciem impressam, quantumuis esset impossibilis, salua possibilitate visionis, species expressa. Alia præterea argumenta affert, & latè extendit. Quos vbi supra contra possibilitatem speciei impressæ Dei. Quæ tamen omittimus; quia ex dictis iam, & ex dicendis in seqq. facile ab vnoquoque poterunt dilui.

QVAESTIO VII.

Quot modis possit, aut etiam debeat Deus concurrere ad producendam visionem beatificam.

119 **C**ertum est apud omnes, Deum per modum causæ primæ & posse, & debere concurrere ad productionem visionis beatificæ; adeò, vt hæc nullatenus existere possit sine tali concursu. Quod omnibus omnino effectibus creatis, etiam, qui à causis secundis fiunt, commune est, vt alibi ostenditur. Huiusmodi autem concursus liberum esse, oriundumque immediate ab omnipotentia diuinâ, non minus est exploratum, & apud omnes in confesso. Est tamen dubium, an Deus aliter per modum obiecti possit, aut etiam debeat concurrere ad visionem sui, concursu videlicet oriundo immediate à naturâ, aut etiam ab attributis, ac relationibus diuinis.

120 Molin. 1. p. q. 12. art. 1. disp. 1. 5. Petet. & disp. 2. §. licet. Valen. punc. 2. §. Primò intelligitur. Fasol. dubit. 9. n. 31. & 32. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 12. §. 19. Salas 1. 2. trac. 2. disp. 5. n. 40. Gran. trac. 4. disp. 5. sec. 4. Maratus disp. 10. sec. 2. Ripal. in manuscript. de visione. Arriag. disp. 8. sec. 4. & alij plures, præter concursum causæ primæ oriundum ab omnipotentia, & alium concursum specialem, & obiectiuum oriundum immediate à naturâ, & attribuant Deo respectu visionis beatificæ. Quæ quidem concursum naturalem, & necessarium arbitratum esse Molina, sequè, ac concursum aliorum quorumcunque obiectorum naturaliter operantium. Facetur tamen, esse Deo absolute liberam productionem visionis: tum quia intellectus, & lumen, à quibus ea dependet liberè, ab ipso conseruantur; tum maxime quia concursus omnipotentis, quo ad ipsam concurrat, liber est. Consentit huic sententiæ Maratus supra sec. 1. sine, Probabilemque reputat Becanus 1. p. trac. 1. cap. 9. q. 2. num. 4. Contrariam tamen tenent Salas, Soar. Fasol. Ripal. & alij asseuerantes, non posse

posse non per se etiam liberum esse dictum concursum obiectuum. Vtrum autem ille non solum naturæ, sed attributis etiam, ac relationibus diuinis prout condistinctis à naturâ tribuendus sit, sub lite est inter Auctores, qui rem attigerunt. Negant Soar. & Fasol. Consequentibus tamen, si non tutius, affirmant Maratus, & Ripal. Quorum opinionem probabilem reputat Arriaga supra; etsi in oppositam ipse vergat. Addunt Molina, Salas, & Fasol. etsi Deus vt obiectum per naturam immediatè concurrat ad visionem beatificam, posse tamen eum nihilominus huiusmodi concursum per omnipotentiam supplere. Oppositum tamen sentit Ripalda cum Nazario 1. p. q. 12. art. 2. contr. 4.

122 **Iam verò secunda sententia circa propositum dubium est, Deum nequaquam posse in quantum obiectum concurrere ad visionem sui immediatè per naturam, & multò minùs per attributa, aut relationes, sed solum per omnipotentiam in quantum causa prima, qua ratione solet concurrere ad alios effectus creatos. Pro hac sententiâ refertur Scot. quodl. 14. art. 2. Stantque, quotquot absolutè pronuntiant, Deum non per naturam immediatè, sed per omnipotentiam concurrere ad visionem beatificam. Hi sunt Becanus supra, Herice disp. 42. cap. 4. & plures alij. Stant etiam Vazq. 1. p. disp. 42. sepe repetens, Deum non vt propriam, & specialem, sed vt generalem solum causam concurrere per se ad visionem. Cum quo itidem sentiunt haud dubie, quotquot cum eodem opinantur, dari de facto speciem impressam Dei, à nobis referendi q. 8.**

Propositio 1.

123 **Deus titulo obiecti non habet vim ad producendam visionem beatificam per suam naturam immediatè, & multò minùs per relationes personales, aut attributa; sed tantum per omnipotentiam titulo causæ primæ.**

123 **Probatur primò. Quia solemne dogma est in Theologiâ à sanctis Patribus acceptum, solam omnipotentiam esse Deo rationem agendi eorum, quæ producit ad extra; atque ita opera Trinitatis ad extra prorsus esse indiuisa, oriunda videlicet ab vna, eademque virtute, siue potentia Dei actiua per vnicam, & indiuisam actionem. Igitur nihil producit Deus, aut potest producere ad extra, nisi per omnipotentiam toti Trinitati communem. Non ergo per naturam, aut per relationes immediatè potest producere visionem, aut quidpiam aliud ad eam concurrens. Asserere enim, Patres, & Theologos prædictum dogma statuentes de huiusmodi effectibus intentionalibus non agere, sed tantum de reliquis, non solum frivolum, sed irrationabile etiam sit exceptio absolutissimæ, atque vniuersalissimæ regulae absque fundamento idoneo pro natâ occasione petita. Et confirmari potest, quia, si personalitates diuinæ per se immediatè concurrerent ad sui visionem, vt sunt in Deo tres personalitates distincte realiter, ita quoque essent tres potentie causatiuæ ad extra realiter etiam distinctæ. Opera item Trinitatis ad extra non essent prorsus indiuisa, quandoquidem visio Paternitatis quæ talis à solâ ipsâ Paternitate, tanquam ab obiecto procederet, aliquidque subinde diceretur Pater ad effectum eius conferre,**

quod non conferret Filius, siue aliquo modo, quo non Filius. Quæ valde absurda sunt. Quod si personalitates per se immediatè non sunt causatiuæ visionis, nec natura, nec reliqua attributa erunt: quia de omnibus est eadem ratio, vt ex dicendis apparebit.

124 **Secundò probatur propositio. Quia non est de ratione obiecti intelligibilis, quod sit productiuum intellectiois sui. Ergo quantumuis natura diuina, personalitates, & alia attributa sint per se immediatè intelligibilia, non debent esse per se immediatè productiua intellectiois, siue visionis sui. Consequentia est bona. Nam eodumtaxat titulo ponuntur hæc ab Aduersarijs per se immediatè productiua visionis sui; quia sunt obiecta per se immediatè intelligibilia, seu visibilia. Antecedens autem probatur primò à priori: quia, vt aliquid sit intelligibile, & verum, sat est, quod sit capax terminandi cognitionem veram; neque est, vnde requiratur, quod sit etiam compos eam causandi. Secundò veluti à posteriori: quia, vt communis Theologorum sententia fert, quæcumque ab Angelis cognoscuntur, præter substantias proprias, aut etiam intima accidentia, nullatenus proximè, vel remotè sunt productiua cognitionis sui: quia per species à Deo infusas, aut sine illis solâ vi intellectus Angelici producitur eorum cognitio. Et vniuersim nulla maior, aut perfectior cognoscibilitas ea, quam habent cuncta obiecta comparatione intellectus Dei; cum quo tamen ad sui cognitionem effectiue illa concurrere, omninò est impossibile, vt constat. Obiecta item omnia futura, præterita, purè possibilis, impossibilia, & conditionata prout talia, non solum à Deo, sed etiam ab intellectu creato cognoscibilia sunt: & tamen prout talia neque immediatè, neque mediatè factiua sunt suæ cognitionis, vt est notissimum. Terriò idem antecedens probatur ab absurdo: quia, si de ratione obiecti intelligibilis esset producere, aut productiuum esse cognitionis sui, quidquid in Deo est cognoscibile, naturaliter, & necessario, qualiter cognoscibile est, esset productiuum ad extra cognitionis sui. Quod licet concedat Molina cum suis, absurdum procul dubio videtur, vt plerique alij fatentur.**

125 **Nec satisfacit, quod Molina addit, productionem scilicet visionis sui esse absoluitè liberam Deo; eo quod concursus generalis omnipotentie, quo ad eam insuper concurrat, liber est. Primò: quia, si influxus obiectiuus in dictam visionem, est substantiæ Dei naturalis, vt nequit Deus citra miraculum negare igni applicato suum concursum generalem, etsi absoluitè sit liber ad illum negandum; ita nequit sine miraculo substantiæ suæ, quæ semper omni intellectui applicata est, negare concursum generalem ad suprascriptam visionem sui. Quo fiet, vt miraculo sit adscribendum, quod omnis intellectus creatus etiam damnatorum non videat Deum. Quod quis non reputet absurdum? Nec refert, lumen gloriæ ad visionem prærequisitum esse. Quia huius etiam productio etiam connaturaliter debita substantiæ Dei eo ipso, quod hæc naturalem virtutem habet ad producendam visionem in intellectu sibi applicato: quemadmodum eo ipso, quod igni applicato connaturaliter est debita productio formæ ignis in passo, connaturaliter quoque sunt debita prærequisita ad talem formam. Miraculum igitur erit, quod in omni intellectu creato non producat à Deo visio cum lumine ad se, præ-**

prærequisito. Vnde aliud absurdum sequitur, scilicet, visionem beatificam supernaturalem quoad substantiam non fore contra certam, sanamque Theologorum doctrinam: quia alicui naturæ existenti debita erit. Imo inde etiam fiet, vt semel producto intellectu creato, confestim debita sit substantiæ Dei productio visionis in illo, luminisque prærequisiti; & consequenter talis productio materia non sit idonea liberalitatis diuinæ, prorsusque maneat exclusa ab sphaerâ donorum gratiæ. Quæ omnia quàm sint absurda, nemo non videt. Secundò: quia, semel posito, quòd substantia diuina per se immediatè sit productiua per modum obiecti visionis sui, non est, cur illa concursu generali omnipotentis indigeat ad illam producendam; vti illo indigent causæ creatæ ad producendos suos effectus. Sublato autem tali concursu, qui solus secundum Molinam, & suos est per se liber, omnino manebit necessarius concursus obiectiuus substantiæ Dei. Quo fiet, vt Deus citra omnem omnino libertatem producat sui visionem in omni intellectu creato, eo semel creato; eamque cum omni intentione, atque perfectione possibili. Quod, constat, plus quàm falsum esse, & absurdum. Quòd autem substantia diuina, si per se est operatiua visionis, concursu omnipotentis non egeat ad eam producendam, inde probandum venit: quia, cum creaturæ idcirco dependeant in operari ab omnipotentia, quia dependent in esse, consequens est, vt substantia Dei, quæ in esse ab omnipotentia non pendet, neque pendeat in operari, si operatiua est. Vnde rursus efficitur, si personalitates diuinæ sunt per se operatiuæ visionis, (prout necessariò debent esse iuxta sententiam, quam impugnamus, & aliqui Assertorum eius fatentur), fore, vt illæ non solum sine libertate, sed etiam omnipotentis concursu, sed diuisis, diuersisque prorsus virtutibus, & actionibus operentur visionem ipsam. Quo valde roboratur absurdum illatum n. 123.

126 **Iam verò, quod dicunt Salas, Soar, Fasol, Ripal. & alij, concursum obiectiuum naturæ diuinæ, aut etiam relationum in sui visionem per se immediatè, & ratione sui esse liberum, oriundumque proinde à decreto libero Dei imperante, siue mouente per se immediatè naturam Dei, aut etiam personalitates ad operandum, non minus videtur difficile.** Primò: quia solam omnipotentiam posuerunt hactenus Theologi subiectam in operando arbitrio diuino. Secundò: quia, si cognoscibilitas naturæ diuinæ, & relationum est in ipsis ratio operandi visionem sui; vt esset verum per locum intrinsecum mansuras illas cognoscibiles, quantumuis Deus per impossibile liber non esset; ita esset verum, mansuras operatiuas visionis sui. Ergo, si de facto sunt tales, independentes à libertate sunt tales. Tertiò: quia reliqua obiecta in sui cognitionem influentia, etsi aliàs sint entia libera, non liberè, sed necessariò influunt in illam, vti in Angelis visionem sui in se ipsis obiectiuè, & necessariò causantibus iuxta sententiam Theologorum communem cernere licet. Ergo, si natura diuina, aut etiam relationes in sui visionem sunt influxiuæ, necessariò vtrique, non liberè sunt influxiuæ. Quæ omnia cum ita sint; conficitur, neque naturaliter, neque liberè, atque adeò nullo modo esse naturam, relationes, aut attributa diuina operatiua per se immediatè visionis sui; vt nostra propositio fert; sed eam à solâ omnipo-

127 tentiâ posse originem trahere; quemadmodum reliqui effectus trahunt, quos Deus producit ad extra.

Sed verò contra nostram propositionem sic primò obijcitur. Visio beatifica imago est immediata naturæ diuinæ vt distincta ab omnipotentia, atque etiam personalitatum, reliquorumque attributorum. Ergo ab ijs omnibus immediatè petit oriri: quia de ratione imaginis naturalis est nasci ab obiecto, cuius imago est. Respondeo, si de ratione imaginis rigorosa est nasci effectiuè, & immediatè ab obiecto, cuius imago dicitur, vt videtur sentire August. lib. 83. qq. 9. 74. sæpeque alibi, & cum eo S. Th. 1. p. 4. qq. 3. art. 1. alijsque in locis, visionem beatificam eo rigore non esse imaginem naturæ diuinæ, & attributorum, & relationum. Erit tamen imago naturalis eorum minus rigorosa, & stricta, quatenus representatio quædam naturalis eorum est. Iure enim dicitur naturalis imago rei id, quod rem ipsam naturâ suâ representat, & exprimit; etsi effectiuè à re non nascatur. Quandoquidem artificialis imago, vnde nomen ad naturalem translatum est, à re, cuius est imago, effectiuè non nascitur. Et quidem non esse de ratione imaginis, quòd physicè oriatur à prototypo, graues Theologi asseuerant. E quibus sunt Vazq. 1. p. disp. 142. cap. 4. n. 17. Ruiz tom. de Trin. disp. 64. sec. 2. n. 6. & Alarc. 1. p. tract. 1. disp. 3. cap. 3. n. 14.

128 Secundò obijcitur. De ratione obiecti intelligibilis est concursus obiectiuus conferre in sui cognitionem. Sed natura diuina, personalitates, & alia attributa vt distincta ab omnipotentia sunt obiecta intelligibilia. Ergo vt sic non possunt non concurrere in sui cognitionem. Nego maiorem. Cuius contradictoriam probauimus n. 124. & seqq.

129 Tertiò obijcitur. Etsi per impossibile Deus non esset omnipotens, aliorumque effectuum productiuus, nihilominus titulo obiecti esset productiuus visionis, seu cognitionis sui. Sicut color, aliaque huiusmodi obiecta cognoscibilia in suam cognitionem sunt influxiuæ; tamen aliorum effectuum productiuæ non sunt. Ergo, præcisâ omnipotentia, reliquæ formalitates diuinæ non possunt non titulo obiectorum esse immediatè productiuæ visionis sui. Nego antecedens. Iam enim dixi, non omnia obiecta esse productiuæ cognitionis sui; etsi sint aliqua. Nihil ergo mirum, quòd Deus manens obiectum ex se intelligibile non esset productiuus visionis sui, casu, quòd non esset omnipotens. Est namque vnum eorum, quæ in quantum obiecta præcisè nequiquam sunt productiuæ cognitionis sui.

130 Quartò obijcitur. Concursus in sui cognitionem obiectiuus, & immediatus, siue facultas ad illum aliorum obiectorum perfectio est nullam inuoluens imperfectionem. Ergo non est, cur ea negetur, imò necessariò debet concedi obiecto omnium perfectissimo, qualis est natura diuina, & alia omnes formalitates intrinsecæ. Deo cui nulla non conuenit perfectio carens imperfectione, quam vocant simpliciter simplicem. Nego antecedens. Quia concursus obiectiuus, vt ponitur ab Adversarijs, conueniens obiectis in quantum talibus titulo cognoscibilitatis, siue veritatis, quam habent, imprimis non potest ratione sui esse subiectus libertati, vt supra ponderabimus n. 126. Hoc autem magnam arguit imperfectionem alienam à Deo. In quo nullus actus

actus externus potest esse naturalis, & necessarius, sed profus liber debet esse ratione sui. Deinde non potest non transcendere omnes obiecti formalitates, uti transcendit ipsius obiecti cognoscibilitas, à qua ducit originem. Quod etiam imperfectionem secum fert repugnantem Deo. Quia Deus secundum omnes sui formalitates nequit sine imperfectione esse immediate productivus ad extra. Ad id enim muneris solam habet omnipotentiam. Alioquin & cæteros effectus creatos valeret immediate producere per omnes suas formalitates: in quorum profectio productionibus non minor perfectio relucet, nec plus imperfectionis apparet, quam in productione visionis, si spectentur secundum se. Quod tamen sine absurdo dici non potest.

Propositio 2.

131 Deus titulo obiecti, nec mediâ specie à se productâ, impressaque intellectui creato haber vim ad producendam visionem beatificam.

Quoniam argumenta omnia, quæ probant naturam divinam, personalitates, & alia attributa, præter omnipotentiam, vim non habere effectivam per se immediate visionis beatificæ titulo intelligibilitatis, quam per se habent, eodem; imo potiori iure probant, non habere vim effectivam per se immediate speciei impressæ causatiæ eiusdem visionis, ut satis, superque ex se notum est; & cuique applicanti illa præsentis propositioni patebit.

QVÆSTIO VIII.

Virum Deum de facto per se solum immediate, vel potius per speciem impressam concurrat ad producendam visionem beatificam.

132 **C**oncurrere per se immediate communissima Theologorum sententia est. Ita enim tenent, quotquot putant, speciem impressam Dei impossibilem esse, citati iam à nobis supra q. 6. n. 89. Ex alijs vero idem tenent Molina. 1. p. q. 12. art. 2. disp. 1. Valen. punc. 2. Fasol. dubit. 8. Arrubi. disp. 16. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 12. & disp. 30. Metaph. sec. 1. Salas 1. 2. tract. 2. disp. 5. sec. 2. n. 36. Herice 1. p. disp. 42. cap. 3. Becan. cap. 9. de visione q. 2. concl. 1. Arriag. 1. p. disp. 8. sec. 3. & 4. & apud eos alij plurimi. Non desunt tamen graves Doctores, qui tueantur, visionem beatificam de facto per speciem impressam fieri. Ita Egid. Lusti. lib. 8. de Bear. 2. p. q. 3. Theodorus Smifing. de Deo vno tract. 2. disp. 6. q. 4. n. 69. Gaspar. Hurt. 1. p. tract. de Attrib. disp. 12. diff. 4. Oued. 1. 2. tract. 1. contr. 8. punc. 5. art. 3. Vazq. 1. p. disp. 43. cap. 7. Alarc. tract. 1. disp. 3. cap. 3. & ex antiquioribus alij, quos referunt Fasol. Herice, & Egidius, præter plures, qui, sententiam hanc probabilem esse, asseruerant.

Propositio 1.

133 Deus de facto non per se solum immediate, sed per speciem impressam concurrat ad producendam visionem beatificam.

Hæc propositio, suppositâ possibilitate speciei impressæ q. 6. stabilitâ, inde probatur primò. Quia mos exploratissimus est providentiæ divinæ, quæ ad extra producitur etiam ultra naturam debitam, per causas secundas connaturales, quantum fieri potest, producere. Ob id enim ad actus supernaturales causandos non per se immediate, uti posset, sed per habitus infusos naturam eleuat: connaturalius enim fiunt actus fidei, spei, & charitatis à naturâ instructâ habitibus, quam à naturâ, & Deo supplente vicem talium habituum. Pariterque visio beatificæ à naturâ instructâ lumine gloriæ, ut fatentur omnes Theologi. Ergo, cum species impressa possibilis sit eidem connaturale principium visionis beatæ, prout ex doctrinâ in superioribus traditâ satis, superque constat, ab eâ utique de facto procedet ipsa visio.

134 **D**ices. Quando obiectum per se immediate in sui cognitionem potest influere, ipsi immediate debetur talis influxus, atque adeo connaturalius ab illo nascitur, quam ab specie impressâ: quæ ad supplendum dumtaxat obiecti defectum est suâ naturâ destinata. Ergo, cum Deus obiectum sit præsentissimum, ac potentissimum ad causandam per se ipsum visionem sui, ab eo utique immediate oriatur dicta visio connaturalius, quam ab specie impressâ; estò ponatur ea possibilis. Respondeo, antecedens huius dicti ut summum esse verum de obiectis, quæ in quantum obiecta concurrunt ad producendam sui cognitionem. Deus autem non in quantum obiectum, sed in quantum omnipotens est causativus visionis sui, ut q. 7. confecti. Quo pacto non est ei immediate debita, atque adeo nec connaturalis productio ipsius visionis; sicut neque aliorum effectuum, qui à causis secundis sunt oriundi. Ex quo patet, tantum abesse, quod visio sit oriunda immediate connaturalius à Deo, quam ab specie impressâ, ut potius ab specie sit oriunda connaturaliter; à Deo verò supplente vicem speciei supernaturaliter solum possit oriri.

135 **H**inc sumitur secunda probatio propositionis. Nam, si Deus per se immediate non potest connaturaliter visionem beatam producere, sed solum mediâ specie impressâ, nequaquam aliter, quam per hanc, dicendus est illam de facto producere. Quemadmodum per habitum luminis gloriæ idcirco illam de facto producere asseritur; quia huiusmodi habitus principium connaturale visionis est; nec aliter, quam supernaturaliter, potest Deus eius vicem supplere. Porro Deum per se immediate principium connaturale visionis beatæ esse non posse, inde constat specialiter: quia visio beatificæ substantiæ Dei, & consequenter intellectui creato semel producto debita, & connaturalis esset; cui subinde sine miraculo negari non posset: supernaturalisque quoad substantiam non esset; imò neque materia idonea gratuita liberalitatis Dei. Absurda, quæ inferabamus supra q. 7. n. 125.

136 **T**ertiò. Non alio modo concurrat Deus ad visionem sui, quam concurrat ad visionem, quæ vnus

vnus Angelus videt alium: quia ad vtramque concurret solum vt causa prima vniuersalis, prout ex superius dictis liquidum est. Sed ad visionem, qua vnus Angelus videt alium, concurret mediâ specie impressâ, vt communis Theologorum sententia fert, estô aliâs per se immediatè possit concurrere supplendo vicem speciei. Ergo etiam ad visionem sui concurret mediâ specie impressâ.

337 **Quartò.** Ad producendam cognitionem cuiusuis alterius obiecti effectiue non influxiui titulo talis in ipsam cognitionem sui non est debitus intellectui creato, proindeque neque tribuitur de facto concursus Dei, quousque illi per speciem impressam talis obiecti instructus sit, vt est certissimum. Ergo, cum substantia diuina obiectum sit titulo talis in sui cognitionem intuitiuam non influxiuam, vt q. 7. probatum est, neque erit debitus concursus Dei ad eam causandam, neque de facto tribuetur intellectui creato, quousque ille per speciem impressam talis obiecti instructus sit. Non ergo per se dumtaxat, sed per speciem prius impressam intellectui dicendus est Deus concurrere ad illam.

338 **Quintò** denique propositio probatur. Quia, vt phrasia est peruulgatissima in Philosophiâ, atque etiam in Theologiâ; ad hoc, vt intellectus quidpiam connaturaliter intelligat, prius debet quodammodo fieri ipsum obiectum intelligendum, illiue intelligibiliter assimilari, aut etiam illud sibi vnire, ac veluti intra se collocare. (Videantur Arist. lib. 1. de Anim. cap. 2. & 3. & lib. 3. cap. 7. & 8. & August. lib. 10. de Trinit. cap. 5. & lib. 12. de Genes. ad litt. cap. 23. De quo plura Egid. Lusc. lib. 8. 1. p. q. 2. art. 1.) Sed ita se habere non potest intellectus creatus in ordine ad concipiendam connaturaliter visionem intuitiuam Dei, donec specie impressâ eius instructus sit. Ergo mediâ huiusmodi specie censenda est ab ipso concipi talis visio de facto. Consequentia est bona; quia censenda est concipi ab ipso connaturaliter; quemadmodum ceteri actus supernaturales à suis potentijs naturalibus prout instructis principijs supernaturalibus concipiuntur. Minor, quæ sola indiget probatione, probatur. Quia tunc solum venit censendus intellectus in vniuersum intelligibiliter assimilatus obiecto, & ei vnitus (nimirum in actu primo, & virtualiter) in ordine ad illud intelligendum, quando ita est plene, & proximè potens producere in se intellectionem eius, vt sibi iam connaturaliter talis productio debita sit. Aliud enim genus assimilationis, siue vnionis præuiæ ad productionem intellectionis nec requisitum ad omnem intellectionem in vniuersum, neque excogitabile est. Sed intellectus creatus non est ita plene, & proximè potens producere in se visionem Dei, vt sibi iam connaturaliter sit debita talis productio, donec specie impressâ eius instructus sit, vt ex dictis hæcenus constat. Ergo.

339 **Dices.** Deus per se ipsum est præsentissimus intellectui creato, sufficientissimusque, & potentissimus ad producendam simul cum illo sui visionem. Ergo superfluit prorsus ad id muneris species impressâ, proindeque de facto non datur; etsi absolutè sit possibilis. Respondeo primò, hoc argumentum, si quid probat, probare vtique, lumen gloriæ etiam esse superfluum, atque adeò de facto non dari: quia etiam est Deus præsentissimus, sufficientissimus, & potentissimus ad producendam sui visionem simul cum intellectu

solo absque lumine iuxta doctrinam ex communi statutam q. 5. aut etiam non operante, sed tantum patiente intellectu iuxta multorum, & meam sententiam in præcedentibus tactam, & in Pharo disp. 2. q. 1. stabilitam. Ex quo patet, nequiquam per illud probari superfluitatem speciei impressæ. Respondeo ergo secundò, Deum per suam immanentiam esse quidem præsentissimum intellectui creato, sufficientissimumque, & potentissimum ad producendam simul cum illo sui visionem supernaturaliter, siue de potentia absolutâ, concursu videlicet supernaturali, & indebito; secus ad eam producendam connaturaliter, de potentia ordinariâ, concursuque connaturali, & debito. Ad hoc enim est requisita species impressa: quia debitum connaturale ad eiusmodi productionem, siue concursum neque inducitur per lumen præcisè vt lumen, vt pote quod vt sic ex parte potentie dumtaxat, non item ex parte obiecti se habet; neque inducitur per præsentiam intimam ipsius obiecti, vt pote quod titulo obiecti non est productiuum visionis sui, sed tantum titulo causæ vniuersalis omnibus effectibus communi, vt ex dictis hæcenus constat. Ex quo concluditur, speciem impressam non superfluum, sed necessariam esse ad productionem visionis connaturalem; atque adeò de facto dari: quia visio de facto connaturaliter fit citra dubium; vt alij ceteri actus supernaturales.

Vnde etiam apparet, iuxta sententiam nostram, qui censemus, Deum non titulo obiecti, sed titulo tantum causæ vniuersalis concurrere ad visionem sui, vt ad reliquas cognitiones aliorum obiectorum iuxta dicta q. 7. vt Deus dicatur vnitus intelligibiliter intellectui creato in ordine ad visionem sui, necessariam esse speciem impressam, siue distinctam à lumine, siue identificatam cum illo, iuxta dicenda q. 9. In sententiâ verò tributum Deo vim effectiuam visionis non solum titulo generali causæ primæ, sed insuper speciali titulo obiecti, ad id necessariam non esse: quia posito solo lumine eleuatio intellectus, cui aliâs Deus intimè per suam immanentiam esse præfens, iam Deus censetur tali intellectui intelligibiliter vnitus in ordine ad visionem sui, quin alia ad rem excogitabilis, nedum requisita sit vnio, vt latè enetur Recupit. lib. 6. q. 22. cum alijs. Cuius vtriusque ratio est. Quia in eo consistit vniuersè, vt diximus, esse obiectum intelligibiliter intellectui vnium in ordine ad sui intellectionem, quod intellectus ita iam plene, & proximè potens ad illam sit, vt ipsi iam illius productio sit debita connaturaliter. Intellectus autem creatus iuxta sententiam nostram solum potest talis euadere per coniunctionem cum lumine, & cum specie impressâ in ordine ad visionem Dei iuxta alteram verò sententiam per coniunctionem cum solo lumine, & Deo vt obiecto, quo pacto speciei vicem gerit, talis euadit. Ex quibus, si quæ contra propositionem nostram opposita fuerint, facile quæque diluet. Quomodo autem S. Thom. pro nobis explicari possit, quoties docet, Deum per se ipsum vniri intelligibiliter intellectui Beatorum, supposito lumine gloriæ ad id requisito, ex dicendis q. 9. constabit.

QVAESTIO IX.

Verum species impressa Dei qualitas sit. re ipsa indistineta à lumine gloriae de facto.

141 **O**Mnes, qui putant, speciem impressam Dei aut esse prorsus impossibilem, aut non dari de facto, consequenter sentiunt, lumen gloriae, quod iuxta fidei dogma q. 2. stabilitum dari de facto consistenter, neutiquam esse speciem impressam Dei, sed quid ab illa realiter, & omnino diuersum. Quæstio ergo præsens solum habet locum in aliorum sententiâ, qui speciem impressam Dei non solum possibilem, sed de facto etiam existentem in Beatorum mentibus adstruunt. E quibus Egid. Lusti. lib. 8. de Beat. 2. p. q. 3. late conatur contra Vazq. probare, speciem impressam, per quam Beati in eius sententiâ Deum vident de facto, diuersam, distinctamque qualitatem esse à lumine gloriae. Vazq. enim 1. p. disp. 43. cap. 6. & 7. eandem prorsus, & indistinctam esse docuerat. Cuius sententiam postea sequuti sunt Alarc. 1. p. tract. 1. disp. 3. cap. 3. Gaspar Hurt. tract. de Attrit. disp. 10. diff. 7. Theodor. Smising. de Deo vno tract. 2. disp. 6. q. 4. Onied. 1. 2. tract. 1. contr. 8. punc. 4. & alij Recentiores, præter antiquiores, quos pro se citant Vazq. & alij. Lorca autem 1. 2. disp. 3. postquam acriter inuexisset in Vazq. tandem censet probabile, speciem Dei impressam, & lumen idem esse realiter, etsi distinguantur formaliter.

Propositio vnica.

142 **S**pecies impressa, quæ de facto cum intellectu Beati concurret ad efficiendam visionem beatificam, eadem qualitas est re ipsa cum lumine gloriae.

Probat hanc propositionem Oniedo. Quia nullum est excogitabile prædicatum constitutum speciei impressæ Dei, quod non reperiatur in lumine gloriae, aut luminis, quod non reperiatur in specie: supponens nimirum idem ex suo conceptu esse speciem, & lumen; atque adeo neque esse possibile lumen, quod non sit species, neque speciem, quæ non sit lumen. Hanc tamen probationem ego non approbo: quia existimo, diuersum esse munus luminis à munere speciei, & e contra; atque adeo possibile esse lumen, quod non sit species, & speciem, quæ non sit lumen.

143 **E**tenim munus præcium luminis est, eleuare intellectum ad visionem ei supernaturalem, supplendo, quod illi deest ad talem visionem in ratione potentia tantum, ita, vt ex intellectu, & lumine quadam potentia intellectiua resultet, cui visio Dei sit connaturalis; qualiter intellectui nudè sumpto intellectiones naturales connaturales sunt; & qualiter intellectui prout instructo habitu fidei actus supernaturales fidei connaturales sunt. Sicut ego ultra virtutem intellectui intrinsicam ad actus naturales, & ultra virtutem ex intellectu, & habitu fidei coalescentem ad actus fidei supernaturales desiderantur species impressæ, debentque proinde superaddi, vt vitio compleatur per illas principium adæquatum cuiusmodi

actuum; diuersumque propterea est munus talium specierum à munere virtutum, quas supponunt, & quibus adiunguntur. Ita ultra virtutem resultantem ex intellectu, & lumine gloriae desideratur species impressa; debetque proinde superaddi, vt vitio compleatur per illam principium adæquatum visionis beatificæ; diuersumque est propterea munus speciei à munere virtutis, quam supponit, & cui adiungitur; atque adeo etiam à munere luminis gloriae constituentis illam. Id quod & alij habitus spei, charitatis, virtutumque aliarum infusarum confirmant, vt pote qui dumtaxat suppleant, quod deest adiuuitatis ad actus supernaturales ex parte potentia naturalis, relinquentes locum alijs prærequisitis ad tales actus, quæ aliquo modo se habent ex parte obiecti; è quorum numero etiam est species impressa respectu actus cognitionis, iuxta ea, quæ dicebamur supra n. 113.

Dices, virtutem intrinsicam intellectus, & eam, quæ ei accrescit per habitum fidei, indifferentes esse naturâ suâ ad plures, diuersosque actus tum naturales, tum supernaturales fidei plurium, diuersorumque obiectorum; atque ita non mirum, si desiderent, expectentque speciem impressam, per quam ad hunc actum huius obiecti præ alijs determinentur, & cui hoc determinandi munus in dictis virtutibus non repertum conueniat. At virtutem accrescentem intellectui per lumen gloriae determinatam per se esse ad visionem Dei, atque adeo nullam aliam desiderare speciem, per quam ad hunc actum huius obiecti præ alijs determinetur; proindeque per se ipsam habere id, quod per speciem adiunctam solet præstari. Quod ipsum est, lumen gloriae, à quo talis intellectui prouenit virtus, ex suo conceptu speciem esse.

145 **F**ateor, lumen gloriae ad visionem Dei esse determinatum, quatenus ad ipsam dumtaxat, non verò ad alios actus præbet virtutem intellectui: cum hoc tamen stare, vt ex solo lumine, & intellectu non coalescat virtus adæquata visionis, nisi insuper accedat species; per quam vitio compleatur. Bene enim componitur, esse aliquam virtutem ad aliquem effectum præ cæteris determinatam, & nihilominus non esse completam, & adæquatam, sed solum partialem respectu illius, atque ita desiderantem complementum, cum quo virtutem adæquatam, totalemque componat ad talem effectum requisitam; vt, si daretur potentia vnus dumtaxat obiecti cognoscitiua, adhuc posset illa desiderare speciem impressam, qua, licet non determinaretur, iunaretur tamen ad causandam cognitionem huius obiecti præ alijs, ad quam causandam se solâ impotens erat. Et quidem, species impressa concurrens cum intellectu de facto ad actum naturalem, aut supernaturalem fidei, præterquam quod intellectum determinat ad hunc actum huius obiecti præ cæteris, insuper adiungit ipsum ad illum causandum; virtutemque subinde illi præbet, quam per se non habebat: quæ sanè duo speciei munera præcisè considerata separabilia sunt. Nihil ergo est, quod prohibeat, dari intellectum ad hunc actum huius obiecti præ alijs eatenus determinatum, quatenus ad hunc, & non ad alios virtutem habet; & nihilominus hanc virtutem partialem, & incompletam esse, atque adeo indigentem adiutorio alterius principij ad illum causandum; darique subinde principium, quod, licet non sit determinatum intellectus ad

Н н н н hunc

hunc actum huius obiecti præ alijs, quatenus supponit iam illum determinatum aliunde, sit tamen completum virtutis eius comparatione talis actus. Tale autem comprincipium appellamus speciem impressam comparatione talis actus. Itaque lumen gloriæ præcisè quæ tale dumtaxat est elevatum intellectus creati supplendo vires, quæ illi in ratione potentie defunt ad actum supernaturalem visionis, & consequenter illum ad eam eatenus determinando, quatenus pro eâ dumtaxat, & non pro alijs actibus tales potentie vires supplet. Cum hoc tamen fiat, aliud præterea desiderari comprincipium, quod tanquam virtualis quadam representatio obiecti videndi principium adæquatum visionis ultimò compleat. Et istud est species impressa ipsius obiecti. Vnde tandem concluditur, possibile esse lumen gloriæ, quod, retento proprio luminis munere, munus speciei impressæ Dei nullatenus habeat. Similiterque possibile esse speciem impressam Dei, quæ realiter non sit lumen: atque ita malè propositionem datam probari ex eo, quod non sit excogitabile prædicatum in specie, quod non reperitur in lumine; neque in lumine, quod non reperitur in specie.

146 Inde igitur probanda est. Quia, licet munus luminis gloriæ, atque adeo prædicata eius, & munus, atque prædicata speciei impressæ Dei in entitatibus diuersis inueniri possint diuisa, non sunt tamen ita inter se pugnantia, vt in eadem entitate non possint inueniri coniuncta. Posito autem, quod sit possibilis entitas, quæ munitur tum luminis gloriæ, tum speciei impressæ Dei per se solam possit præstare; ac proinde quæ prædicata vtriusque in se solâ coniuncta habeat; talis vtiq; asserenda est, quæ datur de facto in Beatis; quia, cum frustra fiant per plura, quæ fieri possunt per pauciora, vt fert receptum axiomata, non est cur dicatur in illis per duas entitates fieri, quod per vnicam fieri potest. Talem autem entitatem esse possibilem primò probatur, quia ex nullo capite repugnat entitas, quæ sit elevatiua intellectus ad visionem beatificam, supplendo, quod illi deest in ratione potentie, & simul sit completiua principij adæquati, cui visio ipsa debita sit, per modum cuiusdam virtualis representationis obiecti videndi. Quæ sunt duo munera alijs dispersa in lumine gloriæ, & specie impressâ Dei distinctis inter se realiter, atque reuera possibilibus iuxta dicta. Secundo probatur. Quia actus citra dubium possibilis à principijs fidei, & scientie indiuisum oriundus prædicata sortitur fidei, & scientie, quæ in alijs actibus reperiuntur seorsim; in vno etiam simul inueniuntur potestas ad calefaciendam, & potestas ad humectandam, quæ in igne, & aqua sunt dispersa: passimque huiusmodi prædicata alijs diuisa in entitatibus distinctis, in eadem entitate coniuncta reperies. Nihil ergo vetat, prædicata speciei impressæ Dei, & luminis gloriæ, quæ in entitatibus distinctis diuisa possunt reperiri, & in eadem entitate coniuncta reperiri posse: quandoquidem ea æquè, ac cætera commemorata, compatible sunt inter se, vt satis ex dictis videtur notum.

147 Aduerto tamen, quoties diuersa prædicata in rebus distinctis alijs reperta in eadem reperiuntur coniuncta, non posse non hanc à singulis illis specificè diuersam esse: quia non potest non hæc singulis illis realiter esse dissimilis; vt quoduis totum ex partibus diuersis, seu dissimilibus coales-

cens non potest non cuius earum esse dissimile, prout in nostrâ Pharo disp. 16. q. 3. monstratum est. Ex quo patet, lumen gloriæ de factio collatum Beatis, quod iuxta præsentem propositionem luminis simul, & speciei impressæ Dei prædicata habet, lumenque gloriæ subinde, & simul speciei impressæ Dei appellari potest, diuersum specificè esse ab alio lumine, quod sola prædicata luminis, & ab aliâ specie, quæ sola prædicata speciei haberet; dumtaxatque propterea aut lumen gloriæ, aut speciei impressæ Dei dici posset. Hoc tamen ad rem nihil interest, vt satis ex se apparet.

148 Ex his, si quæ contra nostram propositionem opponantur, facile quisque diluet. Quomodo autem S. Th. pro eâ etiam possit exponi, latè explicat Vazq. supra cap. 6. Id certè ex dictis à nobis hucusque colligitur, posito lumine gloriæ, quod datur de facto, absque alio quopiam munere Deum intelligibiliter vniunt intellectui Beati; extareque iam completum, & connaturale principium visionis, cum quo Deus, vt causa vniuersalis per se immediatè concurrat ad efficiendam illam, quod solum fortasse vult S. Thomas, quoties docet, Deum per se vniunt intelligibiliter intellectui Beati, supposito lumine; per seque ipsum simul cum lumine, & intellectu causare visionem.

DISPUTATIO XX.

De obiecto Visionis intuitiue Dei.

Cum certum sit ex se, & ex dictis, obiectum huiusmodi visionis esse Deum ipsum disputandum in præsentem suscipimus, quoniam ex attributis, siue prædicatis diuinis, aut etiam ex alijs obiectis, quæ Deus cognoscit, vel sub illam cadant de factio, vel cadere possint de possibili. Sunt autem attributa, siue prædicata diuina, quod ad rem attinet, duplicia: imprimis. Alia, quæ realiter sunt cum Deo identificata, tametsi tum inter se, tum à Deo ipso per nostram rationem distincta sint; proindeque in suo conceptu reali nihil prorsus inuoluunt aut posituum, aut negatiuum, quod realiter non sit Deus. Alia, quæ realiter distinguuntur à Deo saltem inadæquatè; eo quod in suo conceptu reali aut directè, aut ex connotato aliquid includunt, quod à parte rei non est Deus. Ad quam classem reduci possunt omnia alia obiecta, quæ attributa Dei non consentunt. Agnus autem tam intellectus, quam voluntatis Dei quatenus denominantes Deum ipsum intelligentem, & volentem ad primam, vel ad secundam classem attributorum, siue prædicatorum Dei reducendi veniunt iuxta diuersas opiniones eos vt sic constituentes vel adæquatè intrinsecos Deo, vel partim extrinsecos ipsi, prout in tract. de Scientia Dei, & Volunt. videbimus. Deinde attributa, siue prædicata diuina, aut etiam alia ab ijs obiecta quoad veritatem obiectiuam, at cognoscibilem, quam habent, alia necessaria sunt, alia contingentia.